



วิสุทธิมคฺคสุส นาม
ปกรณวิเสสสุส
ปฐโม ภาค

(ทุติโย อุตฺตมคณิฑเทโส)

ข้อสอบข้อเขียน
วิชากลับ ป.ธ. ๙
วัดพระธรรมกาย

คู่มือการใช้ ข้อสอบซ่อมเขียน

๑ เตรียมสมุด ปากกา เลือกฉบับที่ชอบ ๑ ฉบับ

๒ ก่อนเขียนให้อ่านข้อสอบให้จบ ๑ รอบก่อน แล้ววง O หัวตะปู้ไว้ด้วย

เนื่องจากว่า ถ้าเราเขียนทันที เราจะเขียนได้ดีในช่วงต้น ช่วงท้ายจะล้า การที่เราอ่านให้ทั่วก่อน ทำให้เราเห็นภาพรวม กำหนดทำที่ได้ก่อน ที่ยังไม่ได้ ไม่แน่ใจ ก็รอดัดสินใจต่อได้

๓ ในการซ่อมเขียน ควรเขียนอยู่ในเวลา ๑ ช.ม.- ๑.๕ ชั่วโมงครึ่ง ก่อน เขียนไม่จบไม่เป็นไร

เนื่องจากว่า การซ่อมเขียนเน้นคุณภาพ ให้เขียนให้ดีที่สุด ได้น้อยในครั้งแรก (อาจจะ ๓ บรรทัด) เป็นเรื่องธรรมดา พอครั้งที่ ๒ ครั้งที่ ๓ จะเขียนได้มากขึ้นเอง จนครั้งหลังๆ ๑ ช.ม. ก็สามารถเขียนได้ จนจบข้อสอบเอง

๔ เขียนเสร็จ (๑ ช.ม.) ให้ตรวจทันที และถือโอกาสดูเลยไปตรงที่ยังไม่ได้เขียนด้วย

๕ ในการเขียน ครั้งแรก ไม่ต้องทวน แต่ครั้งถัดไป ตรวจเสร็จให้ทวนฉบับเก่าทุกครั้ง

แล้วใส่เครื่องหมายรอบไว้ (IIII) จนฉบับนั้นครบ ๑๐ รอบแล้วค่อยหยุด

(ไม่ควรหักโหมทำทีเดียว แต่ทำทุกครั้งหลังตรวจ ในวันที่ว่างเขียน ก็เป็นใช้ได้)

เนื่องจากการทวนเป็นสิ่งสำคัญที่สุด ใน ๔ ขั้นตอนของการทำปัญหาบาลี
อันได้แก่ อ่าน เขียน ตรวจ และทวน

การอ่าน ให้อ่านตามถนัด วางตารางอ่าน จะกำหนดหน้า กำหนดวัน กำหนดรอบ ตามถนัด

การเขียน เขียนเท่าที่เขียนได้ ไม่เน้นว่าต้องอ่านมาก่อน เป็นการหัดแต่งไทยไปในตัว

ไม่ต้องเน้นว่าต้องเขียนจบ แต่จะไปชดเชยด้วยการตรวจ และทบทวน

การตรวจ ทำให้เราเห็นข้อด้อย และเห็นความใกล้เคียงในการตีความศัพท์ของเรา ค่อยๆดู ก็จะเห็นทุกอย่าง เป็นการทบทวนหลักทั้งหมดเป็นอัตโนมัติ

การทวน เนื่องจากการเขียนและตรวจมาทุกฉบับ ล้วนใช้เวลาเยอะ และยังไม่ทันได้ใช้ ก็ลืมเสียแล้ว ตราบเท่าที่เรายังทำภารกิจคือการสอบยังไม่เสร็จ เป็นความจำเป็นที่เราต้องทบทวน แต่จะทวนทั้งหมดมันย้อมไม่ทัน เราจึงเลือกทวนฉบับที่เขียนก่อน ถ้าตรงในห้องสอบ ก็เป็นอุปการะมาก แม้ไม่ตรงก็ยังมีคามมั่นใจ เพราะจะไม่รู้สึกคลั่งคลุ้งที่ไม่มี หรือมีน้อย จนขาดความมั่นใจ

ประโยค ป.ธ. ๙

แปล ไทยเป็นนคร

สอบ วันที่

๒๕๖

๑ ก็รู้ดังที่ทั้งหมดนี้ มีสมาทานเจตนาเป็นลักษณะ ฯ จริ่งอยู่ แม้คำนี้ท่านก็ได้กล่าวไว้ว่า "ผู้สมาทานได้แก่บุคคล ธรรมเครื่องสมาทานได้แก่จิตและเจตสิก สมาทานเจตนาเป็นตัวรู้ดังที่ สิ่งที่ไม่ห้ามคืออวัตร" ฯ อนึ่ง รู้ดังที่ทั้งหมดนี้เมื่ออันจำกัดความละโมภเป็นรส มีอันปราศจากความโลเลเป็นเครื่องปรากฏ มีอริยธรรมมีความมักน้อยเป็นต้นเป็นปฏิกูลฐาน ฯ ในบทเหล่านั้น ฟังทราบวินิจฉัยโดยปณิณณะ มีลักษณะเป็นต้น ดังนี้ ฯ

ส่วนวินิจฉัยใน ๕ บท มีบทว่า โดยการสมาทานและวิธี (ปฏิบัติ) เป็นต้น ฟังทราบต่อไป ฯ รู้ดังที่ทั้งหมดนี้ เมื่อพระผู้มีพระภาคเจ้ายังทรงพระชนม์อยู่ ฟังสมาทานในสำนักของพระผู้มีพระภาคเจ้า เมื่อพระองค์เสด็จปริพพานแล้ว ฟังสมาทาน ในสำนักของพระมหาสาวก เมื่อพระมหาสาวกไม่มี ฟังสมาทานในสำนักพระชีวกาสพ... พระอนาคามี... พระสกทาคามี... พระโสดาบัน... ภิกษุผู้ทรงไตรปิฎก... ภิกษุผู้ทรงทวีปิฎก... ภิกษุผู้ทรงเอกปิฎก... พระเอกสังคีติกะ... พระอรรถกถาจารย์ เมื่อพระอรรถกถาจารย์นั้นไม่มี ฟังสมาทานในสำนักภิกษุผู้ทรงรู้ดังที่ แม้เมื่อท่านผู้ทรงรู้ดังที่ไม่มี ฟังกวาดลานพระเจดีย์แล้วนั่งกระโหย่ง กล่าวสมาทานเหมือนอย่างกล่าวในสำนักของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิด ฯ แม้ว่าสมาทานด้วยตนเองก็ใช้ได้เหมือนกัน ฯ ก็แล ในการสมาทานด้วยตนเองก็ใช้ได้ ฟังเล่าเรื่องความมักน้อยในรู้ดังที่ ของพระเถระผู้พี่ แห่งพระเถระสองพี่น้อง ในเจติยบรรพต (เป็นนิหัตตะ) ฯ นี่เป็นคำกล่าวโดยทั่วไปก่อน ฯ บัดนี้ ข้าพเจ้าจักพรรณนาการสมาทาน วิธี (ปฏิบัติ) ประมาท ความแตก และอานิสงส์แห่งรู้ดังที่แต่ละข้อต่อไป ฯ

๑ สพฺพาเนว เจตานี สมาทานเจตนาลกฺขณานิ ฯ วุตฺตมฺปิ เจตํ โย สมาทียติ โส ปุคฺคโล เยน สมาทียติ จิตฺตเจตสิกฺกา เอเต ฌมฺมา ยา สมาทานเจตนา ตํ ชุตฺตงฺคํ ยํ ปฏิทฺธิปติ ตํ วตฺถุนฺติ ฯ สพฺพาเนว จ โลภูปฺปวิหังสฺรสาณิ นิลฺโลภูปฺปภาวปจฺจุปฺปฏฺฐานานิ อปฺปิจฺจนฺตาทิ-
อริยฌมฺมปฏฺฐานานิ ฯ เอวเมตฺถ ลกฺขณาทิํ เวทิตพฺโพ วินิจฺจนฺโย ฯ

สมาทานวิธานโตติอาทิสฺ ปน ปณฺจสฺส ฯ สพฺพาเนว ชุตฺตงฺคานิ ฌรฺมานเ ภควติ ภควโต
สนฺติเก สมาทาทพฺพานิ ปรีณิพฺพุเต มหาสวากฺสฺส สนฺติเก ตสฺมี อสฺติ ชีณาสวสฺส อนาคามิสฺส
สกทาคามิสฺส โสตาปนฺนสฺส ติปปิภฺกสฺส ทวิปปิภฺกสฺส เอกปิภฺกสฺส เอกสงฺคีตฺกสฺส อภฺจฺจุกถาจริยสฺส
ตสฺมี อสฺติ ชุตฺตงฺคชรสฺส ตสฺมีมฺปิ อสฺติ เจตฺยงฺคณํ สมฺมชฺชิตฺวา อุกฺกุฏิกํ นิสฺสีตฺวา สมฺมา-
สมฺพุทฺธสฺส สนฺติเก วทฺนฺเตน วีย สมาทาทพฺพานิ ฯ อปิ จ สยมฺปิ สมาทาทํ วมฺมุตฺติเวา ฯ เอตฺถ
จ เจตฺยปฺพพฺเต เทวภาทิกตฺเถรณํ เขมฺมจฺจุภาทํ ชุตฺตงฺคอปฺปิจฺจนฺตาย วตฺถุ กเถตพฺพํ ฯ อयํ ตาว
สาธารณฺกถา ฯ อิทานิ เอเกกสฺส สมาทานวิธานปฺปภทฺเททานิสฺสเ วณฺณยิสฺสาม ฯ

๑ ก็ฐิตังคทั้งหมัดนี้ มีสมาทานเจตนาเป็นลักษณะ ฯ จริงอยู่ แม้นานี่ท่านก็ได้กล่าวไว้ว่า "ผู้สมาทานได้แก่บุคคล ธรรมเครื่องสมาทานได้แก่จิตและเจตสิก สมาทานเจตนาเป็นตัวฐิตังค สิ่งที่ทำหามคือวัตร" ฯ

๑ สัพพาทน เจตานี สมาทานเจตนาลักษณานิ ฯ วุตตมปิ เจตโย สมายิตี โส ปุคฺคโล เยน สมายิตี จิตฺตเจตสิกฺกา เอเต ธมฺมา ยา สมาทานเจตนา ตํ ฐิตังคํ ยํ ปฏิกฺขิปติ ตํ วตฺถุนฺติ ฯ

อนึ่ง ฐิตังคทั้งหมัดนั้น มีอันกำจัดความละโมภเป็นรส มีอันปราศจากความโลเลเป็นเครื่องปรากฏ มีอริยธรรมมีความมกน้อยเป็นต้นเป็นปทัฏฐาน ฯ ในบทเหล่านั้น ฟังทราบวินิจจโยโดยปภินนกะ มีลักษณะเป็นต้น ดังนี้ ฯ

สัพพาทน จ โลลุปฺปวิหฺรณฺสฺสานิ นิลโลลุปฺปภาวปจฺจุปฺปฏฺฐานานิ อปฺปิ จุตฺตาทิวริยธมฺมปฏฺฐานานิ ฯ
เอวเมตถ ลกฺขณาทิหิ เวทิตพฺโพ วินิจฺจโย ฯ

ส่วนวินิจฉัยใน ๕ บท มีบทว่า โดยการสมาทานและวิธี (ปฏิบัติ) เป็นต้น ฟังทราบต่อไป ฯ

สมาทานวิธานโตติอาทิสฺ ปน ปญฺจสุ ฯ

อรรถกถาทั้งหมดยุคหนึ่ง เมื่อพระผู้มีพระภาคเจ้ายังทรงพระชนม์อยู่ ฟังสมาทานในสำนักของพระผู้มีพระภาคเจ้า เมื่อพระองค์เสด็จปรินิพพานแล้ว ฟังสมาทาน ในสำนักของพระมหาสาวก เมื่อพระมหาสาวกไม่มี ฟังสมาทานในสำนักพระชีณาสพ... พระอนาคามี... พระสกทาคามี... พระโสดาบัน... ภิกษุผู้ทรงไตรปิฎก... ภิกษุผู้ทรงทวีปิฎก... ภิกษุผู้ทรงเอกปิฎก... พระเอกสังคีติกะ... พระอรรถกถาจารย์ เมื่อพระอรรถกถาจารย์นั้นไม่มี ฟังสมาทานในสำนักภิกษุผู้ทรงอรรถกถา แม้เมื่อท่านผู้ทรงอรรถกถาไม่มี ฟังกวาดลานพระเจดีย์แล้วนั่งกระโหย่ง กล่าวสมาทานเหมือนอย่างกล่าวในสำนักของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิด ฯ

สหพพาเนว อุตฺตงฺคานิ ธรรมานเ ภควติ ภควโตว สนฺตึเก สมฺมาทตฺตพฺพานิ ปรีณิพฺพุเต มหาสาวกสฺส สนฺตึเก ตสฺมี อสตี ชีณาสวสฺส อนาคามิสฺส สกทาคามิสฺส โสตาปन्नสฺส ตปิฎกสฺส ทวิปิฎกสฺส เอกปิฎกสฺส เอกสงฺคีติกสฺส อฏฺฐกถาจริยสฺส ตสฺมี อสตี อุตฺตงฺคธรรสฺส ตสฺมีปิ อสตี เจริญฺคณํ สมมุชฺชิตฺวา อุกกุฏิกํ นิสีทิตฺวา สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส สนฺตึเก วทนฺเตน วีย สมฺมาทตฺตพฺพานิ ฯ

แม้ว่าสมาทานด้วยตนเองก็ใช้ได้เหมือนกัน ๑ ก็แล ในการสมาทานด้วยตนเองก็ใช้ได้นี้ ฟังเล่า เรื่องความ
มักน้อยในรูดงค์ของพระเถระผู้พี่ แห่งพระเถระสองพี่น้องในเจตียบรรพต (เป็นนิทศนะ) ๑

อปิัง สยมปิ สมาทาตุ วมฺหิตีเวย ๑ เอตถ จ เจตียปพฺพเต เทวภาติกตฺเถรานํ เชฏฺฐกฺกมาตุ
รุตฺตคฺคอปฺปิจฺจตาย วตฺถุ กเถตพฺพํ ๑

นี้เป็นคำกล่าวโดยทั่วไปก่อน ๑ บัดนี้ ข้าพเจ้าจักพรรณนาการสมาทาน วิธี (ปฏิบัติ) ประเภท ความแตก
และอาณิสสแห่งรูดงค์แต่ละข้อต่อไป ๑

อัยํ ตาว สาธารณกฺกา ๑ อิทานิ เอเกกสฺส สมาทานวิธานปฺปณฺณาทานิสฺสเส วณฺณยิสฺสาม ๑

ประโยค ป.ธ. ๙

แปล ไทยเป็นมคธ

สอบ วันที่

๒๕๖

๑. ก่อนอื่น ปังสุกุลึงกะ ย่อมเป็นอันสมทานด้วยคำ ๒ คำนี้คำใดคำหนึ่ง ว่า ข้าพเจ้างดผ้าอันเป็นของคฤหบดีถวาย ข้าพเจ้าสมทานองค์ของภิกษุผู้มีการทรงผ้าบังสุกุลเป็นปกติ ฯ นี่เป็นการสมทานในปังสุกุลึงกะนี้ก่อน ฯ ก็ในบรรดาผ้า คือ ๑. ผ้าที่เขาทิ้งไว้ในป่าช้า ๒. ผ้าที่เขาทิ้งอยู่ตามทางเข้าตลาด ๓. ผ้าที่เขาทิ้งอยู่ตามตรอก ๔. ผ้าที่เขาทิ้งอยู่ในกองหยากเยื่อ ๕. ผ้าที่เขาใช้เช็ดกรรมลทินแล้วทิ้ง ๖. ผ้าที่เขาพลัดอาบนํ้ามนต์แล้วทิ้ง ๗. ผ้าที่เขาทิ้งอยู่ตามท่าน้ำ ๘. ผ้าที่เขาหุงไปป่าช้ากลับมาแล้วทิ้ง ๙. ผ้าถูกไฟไหม้แล้วทิ้ง ๑๐. ผ้าที่โคเคี้ยวแล้วทิ้ง ๑๑. ผ้าปลวกกัดแล้วทิ้ง ๑๒. ผ้าหนูกัดแล้วทิ้ง ๑๓. ผ้าขาดริมแล้วทิ้ง ๑๔. ผ้าขาดชายแล้วทิ้ง ๑๕. ผ้าที่เขายกเป็นธงแล้วทิ้งไว้ ๑๖. ผ้าที่เขาห่มจอมปลวกทำพิธีกรรมแล้วทิ้งไว้ ๑๗. ผ้าของภิกษุด้วยกัน ๑๘. ผ้าที่เขาทิ้ง ๆ ไว้ในที่ราชภิเษก ๑๙. ผ้าสำเร็จด้วยฤทธิ์ ๒๐. ผ้าที่ตกอยู่ตามหนทางไม่ปรากฏเจ้าของ ๒๑. ผ้าที่ลมหอบไปไม่มีเจ้าของติดตาม ๒๒. ผ้าที่เทวดาถวาย ๒๓. ผ้าที่คลื่นทะเลซัดขึ้นฝั่ง เหล่านี้อย่างใดอย่างหนึ่ง พระโยคีผู้มีรูปดุจดั่งอันได้สมทานอย่างนั้นแล้ว ฟังถือเอามาฉีกเนื้อผ้าเปื่อยทิ้งเสีย ซักเนื้อผ้าที่ยังเหนียวทำเป็นจีวรเปลี่ยนคฤหบดีจีวรผืนเก่าแล้วใช้เถิด ฯ บรรดาผ้าเหล่านั้น ผ้าที่ตกอยู่ในป่าช้า ชื่อว่า โสสานิกะ ฯ ผ้าที่ตกอยู่ทางเข้าตลาด ชื่อว่า ปาปณิกะ ฯ ผ้าที่เขาทิ้งผู้ต้องการบุญทิ้งลงตามตรอก ทางช่องหน้าต่าง ชื่อว่า รติยโจฬะ ฯ ท่อนผ้าที่เขาทิ้งที่กองหยากเยื่อ ชื่อว่า ลังการโจฬะ ฯ ผ้าที่เขาเช็ดกรรมลทินแล้วทิ้ง ชื่อว่า โสติดิยะ ฯ เล่ากันว่า มารดาของติสสอำมาตย์ให้ใช้ผ้ามีราคานับแสนเช็ดกรรมลทินแล้วให้ทิ้งไว้ที่ทางเดินชื่อตาลเวฬี ด้วยประสงค์ว่าภิกษุผู้ทรงผ้าบังสุกุลเป็นวัตรทั้งหลายจักถือเอา ฯ ภิกษุทั้งหลายถือเอา (ผ้านั้น) เพื่อ (ปะจีวร) ที่ชำระตนนั้น ฯ คนทั้งหลายที่พวกหมอผี ให้อาบน้ำดำเกล้าแล้ว (พลัด) ทิ้งผ้าอันใดไป ด้วยสำคัญว่า ผ้า (ที่พลัด) นั้น เป็นกาลกัณฐี ผ้า (ที่เขาพลัดทิ้งไป) นั้น ชื่อหนานโจฬะ ฯ ผ้าเก่า ๆ ที่เขาทิ้งไว้ตามท่าอาบน้ำ ชื่อว่า ติตถโจฬะ ฯ คนทั้งหลายที่ไปป่าช้ากลับมาอาบน้ำแล้วทิ้งผ้าใดเสีย ผ้านั้นชื่อว่าคตปัจจาคตะ ฯ ผ้าที่ถูกไฟไหม้บางส่วน ชื่อว่า อัคคิทตะมะ ฯ คนทั้งหลายย่อมทิ้งผ้าที่ไฟไหม้นั้นเสียเหมือนกัน ฯ ผ้า (๕ อย่าง) มีผ้าที่ชื่อว่าโคชายิตะเป็นต้น ซัดอยู่แล้ว ฯ แม้ผ้าเช่นนั้น ๆ คนทั้งหลายย่อมทิ้งเสียเหมือนกัน ฯ ผ้าที่คนทั้งหลายเมื่อจะขึ้นเรือผูกเป็นธงไว้แล้วจึงขึ้นไป ชื่อว่า ธาหฏฐะ ฯ ภิกษุจะถือเอาผ้านั้นเมื่อสุดสายตาคนเหล่านั้นไปก็ควร ฯ แม้ผ้าที่เขาผูกเป็นธงปักไว้ในยุทธภูมิ เมื่อทหารทั้งสองฝ่ายไปแล้ว ภิกษุจะถือเอาผ้านั้นก็ควร ฯ ผ้าที่เขาห่มจอมปลวกทำพิธีกรรม ชื่อว่า ญูปจีระ ฯ ผ้าเป็นของภิกษุด้วยกัน ชื่อว่า สมณจีระ ฯ ผ้าที่เขาทิ้งไว้ในสถานที่ราชภิเษก ชื่อว่า อาภิเสกิกะ ฯ จีวรของเอหิภิกษุ ชื่อว่า อิทธิมยะ ฯ ผ้าที่ตกอยู่ในระหว่างทาง ชื่อบันณิกะ ฯ

๑ ปัสสกูลิกงค์ ทาว คหปติทานจิวรํ ปฏิภินิยามิ ปัสสกูลิกงค์ สมานิยามิตติ อิมสฺส ทวีสุ
 วจนสฺส อญญตเรน สมานินฺนํ โหติ ฯ อิํ ทาเวตถ สมานํ ฯ เอวํ สมานินฺนตฺตงฺเคน ปน เตน
 โสสานิกํ ปาปณิกํ รัถยโจฬํ สงฺการโจฬํ โสตถิยํ นฺทานโจฬํ ติตฺถโจฬํ คตปจฺจาตํ อคฺคิตฺทณฺ
 โคชายิตํ อุปจิกขาเยตํ อุทฺทฺรชาเยตํ อนตฺตจฺฉินฺนํ ทสจฺฉินฺนํ ฐาหาญํ ญปจิวรํ สมณจิวรํ อาภิสํเกกํ
 อิทธิมยํ ปนณิกํ วาตาหาญํ เทวทตฺตียํ สามุทฺทียนฺติ เอเตสฺส อญฺญตรํ จิวรํ คเหตุวา ฝเลตฺวา
 ทพฺพลฐาณํ ปหาย ธิรฐฐานานิ ฐเวตฺวา จิวรํ กตฺวา โปราณกํ คหปติจิวรํ อปเนตฺวา
 ปริภุชชิตพฺพํ ฯ ตตฺถ โสสานิกนฺติ สฺสาเน ปตฺติกํ ฯ ปาปณิกนฺติ อาปณทฺวาเร ปตฺติกํ ฯ
 รัถยโจฬนฺติ ปุณฺณตฺถิเกหิ วาตปानนตเรน รัถิกาย จทฺทิตโจฬกํ ฯ สงฺการโจฬนฺติ สงฺการฐาณ
 จทฺทิตโจฬกํ ฯ โสตถิยนฺติ คพฺพมลํ ปุณฺณจิตฺวา จทฺทิตวตฺถํ ฯ ติสฺสามจฺจมาตา กิร สด-
 สทสฺสคฺชนเกน วตฺถเนน คพฺพมลํ ปุณฺณจาเปตฺวา ปัสสกูลิกา คณฺหิสฺสนตฺติ ตาลเวฬิมคฺเค จทฺททาเปสิ ฯ
 ภิกฺขุ ชินฺณณฺณฐาณตฺถเมว คณฺหนฺติ ฯ นฺทานโจฬนฺติ ยํ ภูตเวชฺเชหิ สสึสํ นฺหาปิตา กาลกณฺณโจฬนฺติ
 จทฺทเหตุวา คจฺฉนฺติ ฯ ติตฺถโจฬนฺติ สีนานตฺติถเณ จทฺทิตปิไลติกา ฯ คตปจฺจาตนฺติ ยํ มนุสฺสา
 สฺसानํ คนฺตฺวา ปจฺจาตนา นฺหาตฺวา จทฺทเทนฺติ ฯ อคฺคิตฺทณฺนฺติ อคฺคินา ททฺธมฺปเปสํ ฯ ตถฺปิ
 มนุสฺสา จทฺทเทนฺติ ฯ โคชาเยตาทินิ ปากฺขาเนว ฯ ตาทิสานปิ หิ มนุสฺสา จทฺทเทนฺติ ฯ ฐาหาญนฺติ
 นาวํ อภิรฺยุหนฺตา ฐํ พนฺธิตฺวา อารฺยุหนฺติ ฯ ตํ เตสํ ทสฺสนาติกกเม คเหตุํ วมฺภูติ ฯ ยมฺปิ
 ยุทฺธมฺมยํ ฐํ พนฺธิตฺวา ฐปิตํ ตํ ทฺวินนฺมปิ เสนานํ คตกาเล คเหตุํ วมฺภูติ ฯ ญปจิวรนฺติ วมฺมิกํ
 ปริภุชชิตฺวา พลิกมฺมํ กตํ ฯ สมณจิวรนฺติ ภิกฺขุสนฺตํ ฯ อาภิสํเกกนฺติ รมฺญเณ อภิเสกฐาเน
 จทฺทิตจิวรํ ฯ อิทธิมยฺนฺติ เอหิภิกฺขุจิวรํ ฯ ปนณิกนฺติ อนตฺตรามคฺเค ปตฺติกํ ฯ

๑ ก่อนอื่น บังสุกุลิ๊งคะ ย่อมเป็นอันสมทานด้วยคำ ๒ คำนี้คำใดคำหนึ่ง ว่า ข้าพเจ้าตั้งผ้าอันเป็นของคฤหบดีถวาย ข้าพเจ้าสมทานองค์ของภิกษุผู้มีการทรงผ้าบังสุกุลเป็นปกติ ฯ นี่เป็น**การสมทาน**ในบังสุกุลิ๊งคะนี้ก่อน ฯ

๑ ปัสสุลิกังคํ ตาว คหปติทานจิรวํ **ปฏิกุชิปามิ** ปัสสุลิกังคํ สมายิยามิตี อิมสฺส ทวีสุวจนสฺส อญฺญตเรน สมาทินนํ โหติ ฯ อิํ ทาวเวตถ **สมทานํ** ฯ

กัณเฑาะว์ คือ ๑. ผ้าที่เข้างั้วในป่าช้า ๒. ผ้าที่เข้างั้วอยู่ตามทางเข้าตลาด ๓. ผ้าที่ขึงอยู่ตามตรอก ๔. ผ้าที่เข้างั้วอยู่ในกองหยากเยื่อ ๕. ผ้าที่เขาใช้เช็ดกรรมลทินแล้วทั้ง ๖. ผ้าที่เขาผลัดอาบน้ำมันแล้วทั้ง ๗. ผ้าที่เขาขึงอยู่ตามท่อน้ำ ๘. ผ้าที่เขาขึงไปป่าช้ากลับมาแล้วทั้ง ๙. ผ้าถูกไฟไหม้แล้วทั้ง ๑๐. ผ้าที่โคเคี้ยวแล้วเข้างั้ว ๑๑. ผ้าปลวกกัดแล้วเข้างั้ว ๑๒. ผ้าหนูกัดแล้วเข้างั้ว ๑๓. ผ้าขาดริมแล้วเข้างั้ว ๑๔. ผ้าขาดชายแล้วเข้างั้ว ๑๕. ผ้าที่เขาขึงเป็นธงแล้วทั้งไว้ ๑๖. ผ้าที่เขาหม่อมจอมปลวกทำพิธีกรรมแล้วทั้งไว้ ๑๗. ผ้าของภิกษุด้วยกัน ๑๘. ผ้าที่เขาขึง ๆ ไว้ในที่ราวกะเสก ๑๙. ผ้าสำเร็จด้วยฤทธิ์ ๒๐. ผ้าที่ตกอยู่ตามหนทางไม่ปรากฏเจ้าของ ๒๑. ผ้าที่ลมหอบไปไม่มีเจ้าของติดตาม ๒๒. ผ้าที่เทวดาถวาย ๒๓. ผ้าที่คลื่นทะเลซัดขึ้นฝั่ง เหล่านี้อย่างใดอย่างหนึ่ง พระโยคีผู้มีรุดงค์อันได้สมทานอย่างนั้นแล้ว **พึงถือเอาماجิก**เนื้อผ้าเปื่อยทั้งเสีย ซัก**เนื้อผ้าที่ยังเหนียว**ทำเป็นจีวรเปลื้องคฤหบดีจีวร**ผืนเก่า**แล้ว**ใช้เถิด** ฯ

เอวํ สมายินฺนรุตฺตเคน ปน เตน โสสานิกํ ปาปณิกํ รติยโจฬํ สงฺการโจฬํ โสตุถิยํ นฺทานโจฬํ ติตฺถโจฬํ คตฺตปจฺจาตํ อคฺคิตฺตพฺผํ โคขายิตํ อุปจิกฺขาขายิตํ อุนฺทฺรขายิตํ อนฺตฺตจฺฉินฺนํ ทสฺสจฺฉินฺนํ ธาตฺตญฺญํ ญฺปจิวํ สมณจิวํ อาภิสฺสีกํ อิหฺมิมํ ปนฺธิกํ วาตาญฺญํ เทวตฺตติยํ สามุทฺทนิยฺนติ เอเตสฺส อญฺญตรํ จิวํ คเหตุวา **ผลตฺวา** ทฺพฺพลฺลฺลฺลฺลฺลํ ปหาย **อิฏฺฐานานิ** โหริตฺวา **จิวํ** กตฺวา โปราณํ คหปติจิวํ อปเนตฺวา **ปรีฏฺฐิตพฺพํ** ฯ

บรรดาผ้าเหล่านั้น ผ้าที่ตกอยู่ในป่าช้า ชื่อว่า โสสานิกะ ฯ ผ้าที่ตกอยู่ที่ทางเข้าตลาด ชื่อว่า ปาปณิกะ ฯ
ผ้าที่เหลือชนผู้ต้องการบุญทิ้งลงตามตรอก ทางช่องหน้าต่าง ชื่อว่า รณิยโจฬะ ฯ ท่อนผ้าที่เขาทิ้งที่กอง
หยากเยื่อ ชื่อว่าสังการโจฬะ ฯ

ตตถ โสสานิกนฺติ สฺसानะ ปตฺติกํ ฯ ปาปณิกนฺติ อาปณฺทวาระ ปตฺติกํ ฯ รณิยโจฬนฺติ
ปฺญญตฺติเกหิ วาตปानนฺตเรน รณิกาย ฉชฺชิตฺตโจฬกํ ฯ สงฺการโจฬนฺติ สงฺการภูฏานะ ฉชฺชิตฺตโจฬกํ ฯ

ผ้าที่เขาเข้ดกรรมมลทินแล้วทิ้ง ชื่อว่า โสตถิยะ ฯ เล่ากันว่า มารดาของติสสอำมาตย์ให้ใช้ผ้ามีราคา
นับแสนเข้ดกรรมมลทินแล้วให้ทิ้งไว้ที่ทางเดินชื่อตาลเวฬี ด้วยประสงค์ว่า ภิกษุผู้ทรงผ้าบังสุกุลเป็นวัตร
ทั้งหลายจักถือเอา ฯ ภิกษุทั้งหลายถือเอา (ผ้านั้น) เพื่อ (ปะจีวร) ที่ชำระตนนั้น ฯ

โสตฺถิยนฺติ คพฺพมลํ ปฺญจิตฺวา ฉชฺชิตฺตวตฺถํ ฯ ติสฺสามจฺจมาตา กิร สตฺสทสฺสคฺขณเณ วตฺถเณ
คพฺพมลํ ปฺญจาเปตฺวา ปัสสูลิกา คณฺหิสฺสนฺตฺติติ ตาลเวฬิมคฺเค ฉชฺชาเปลิ ฯ ภิกฺขุ ชินฺธุ-
ภฏฺฐานตฺถเมว คณฺหนฺติ ฯ

คนทั้งหลายที่พวกหมอผี ให้อาบน้ำดำเกืมาแล้ว (ผลัด) ทั้งผ้าอันใดไป ด้วยสำคัญว่า ผ้า(ที่ผลัด) นั้น เป็นกาลกัณณี ผ้า (ที่เขาผลัดทิ้งไป) นั้น ชื่อหนานโจพะ ๑ ผ้าเก่า ๆ ที่เขาทิ้งไว้ตามท่าอาบน้ำ ชื่อว่า ติตถโจพะ ๑

หนานโจพนฺติ ยํ ภูตเวชฺเชหิ สลีสํ นฺหาปิตา กาลกณฺณโจพนฺติ จญฺเตตฺวา คจฺจนฺติ ๑ ติตถโจพนฺติ สีนานตฺตฺเถ จญฺชิตฺตปิไลตฺติกา ๑ คตฺตปฺจจาตฺนฺติ ยํ มนุสฺสา สฺसानํ คนฺตฺวา ปฺจจาตฺตา นฺหาตฺวา จญฺเตนฺติ ๑

คนทั้งหลายที่ไปป่าช้ากลับมาอาบน้ำแล้วทั้งผ้าใดเสีย ผ่านนั้นชื่อว่าคตปจจาตตะ ๑ ผ้าที่ถูกไฟไหม้บางส่วนชื่อว่า อัคคิตัทตะ ๑ คนทั้งหลายย่อมทิ้งผ้าที่ไฟไหม้นั้นเสียเหมือนกัน ๑ ผ้า (๕ อย่าง) มีผ้าที่ชื่อว่า โคขายิตะเป็นต้น ชดอยู่แล้ว ๑ แม้ผ้าเช่นนั้น ๆ คนทั้งหลายย่อมทิ้งเสียเหมือนกัน ๑

คตฺตปฺจจาตฺนฺติ ยํ มนุสฺสา สฺसानํ คนฺตฺวา ปฺจจาตฺตา นฺหาตฺวา จญฺเตนฺติ ๑ อัคคิตัทฺตฺนฺติ อคฺคินา ททฺธปฺปเทสํ ๑ ตถฺปิ มนุสฺสา จญฺเตนฺติ ๑ โคขายิตาทีนํ ปากฺกฺขานเว ๑ ตาทิสานปี หิ มนุสฺสา จญฺเตนฺติ ๑

ผ้าที่คนทั้งหลายเมื่อจะขึ้นเรือผูกเป็นธงไว้แล้วจึงขึ้นไป ชื่อว่า ธาหฐะ ฯ ภิกษุจะถือเอาผ้านั้น เมื่อสุดสายตาคนเหล่านั้นไปก็ควร ฯ แม้ผ้าที่เขาผูกเป็นธงปักไว้ในยฺหฐุมิ เมื่อทหารทั้งสองฝ่ายไปแล้ว ภิกษุจะถือเอาผ้านั้นก็ควร ฯ

ธราหฺณติ นาวํ อริยุหนฺตา ธชฺชํ พนฺธิตฺวา อารุยุหนฺติ ฯ ตํ เตสํ ทสฺสนาติกุเม คเหตุํ
วณฺณติ ฯ ยมฺปิ ยฺหฐุมิยํ ธชฺชํ พนฺธิตฺวา จฺฐิํ ตํ ทฺวิณฺหมฺปิ เสนานํ คตฺถาเล คเหตุํ วณฺณติ ฯ

ผ้าที่เขาห่มจอมปลวกทำพิธีกรรม ชื่อว่า ญปจีวระ ฯ ผ้าเป็นของภิกษุด้วยกัน ชื่อว่าสมณจีวระ ฯ ผ้าที่เขา ทิ้งไว้ในสถานที่ราชาภิเษก ชื่อว่า อาภิสกิกะ ฯ จีวรของเอหิกิกษุ ชื่อว่า อิทธิมยะ ฯ ผ้าที่ตกอยู่ในระหว่างทาง ชื่อปณฺธิกะ ฯ

ญปจีวรนฺติ วมฺมิกํ ปริกฺขิปปิตฺวา พลิกมมํ กตํ ฯ สมณจีวรนฺติ ภิกฺขุสนฺตํ ฯ อาภิสกิกนฺติ รณฺโณ
อภิสกฺกุฏฺฐาเน จพฺพิตฺตจีวรํ ฯ อิทธิมยนฺติ เอหิกิกฺขุจีวรํ ฯ ปณฺธิกนฺติ อนฺตรามคฺเค ปตฺติกํ ฯ

ประโยค ป.ธ. ๙

แปล ไทยเป็นนคร

สอบ วันที่

๒๕๖

๑ ก็เตจิวริกังคะอันเป็นลำดับแห่งปัฏฐกัณโณนั้น ย่อมเป็นอันสมทานด้วยคำ ๒ นี้ คำใด คำหนึ่งว่า ข้าพเจ้างดผ้าจีวรผืนที่ ๔ ข้าพเจ้าสมทานองค์แห่งภิกษุผู้มีอันทรงผ้า ๓ ผืนเป็นปกติ ดังนี้ ฯ ก็เตจิวริกัณโณนั้น ได้ผ้าสำหรับทำจีวรมาแล้ว ยังไม่อาจจะทำเพราะไม่สบายเสียก็ดี ยังไม่ได้กะก็ดี เครื่องอุปการณมีเข็มเป็นต้นอย่างใดอย่างหนึ่งยังไม่พร้อมก็ดี ตราบใด พึงเก็บไว้ได้ ตราบนั้น ฯ โทษเพราะ การเก็บไว้เป็นปัจจัยหาไม่ ฯ แต่ว่าจำเดิมแต่กาลที่ย้อมแล้วจะเก็บไว้ไม่ควร ฯ (ถ้าเก็บไว้) เธอจะได้ชื่อว่า เป็นรุคงคโอรไป ฯ นี่เป็นวิธี (ปฏิบัติ) ในเตจิวริกังคะนั้น ฯ

ว่าโดยประเภท แม้ภิกษุเตจิวริกัณโณก็มี ๓ จำพวก ฯ ใน ๓ จำพวกนั้น ท่านผู้ถืออย่างอุกฤษฏ์ ในเวลาข้อมผ้า พึงข้อมอันตราสกหรืออุตตราสงค์ (ผืนใดผืนหนึ่ง) ก่อน (เมื่อผืนที่ย้อมแห้งแล้ว) นุ่งผืน นั้นแล้วจึงข้อมอีกผืนหนึ่ง ฯ (เมื่ออุตตราสงค์แห้งแล้ว) พึงห่มอุตตราสงค์นั้นแล้วจึงข้อมสังฆาฏิ ฯ แต่จะนุ่งสังฆาฏิไม่ควร ฯ นี่เป็นวัตรในเสนาสนะชายบ้าน สำหรับภิกษุเตจิวริกัณโณนั้น ฯ ส่วนผู้เป็นอารัญญ กะจะข้อม ๒ ผืนในคราวเดียวกันก็ได้ ฯ แต่พึงนั่งอยู่ใกล้ ๆ (ผ้า) พอที่เห็นว่าใคร ๆ มา สามารถจะชัก ผ้ากาสาละ (ที่ตากอยู่) มาคลุมตัวได้ทัน ฯ ส่วนสำหรับท่านผู้ถือกลาง ตามปกติ ผ้ากาสาละสำหรับ (ยืมใช้ในเวลา) ข้อมผ้า ในโรงข้อมมีอยู่ นุ่งหรือห่มผ้า (สำหรับยืมใช้) นั้นแล้ว ทำรณกรรม (การข้อมผ้า ของตน) ก็ควร ฯ สำหรับผู้ถืออย่างเพลา จะนุ่งหรือห่มจีวรของภิกษุผู้ชอบพอกันแล้วทำรณกรรมก็ควร ฯ แม้ผ้าปูนอนอันเป็นของมีอยู่ในเสนาสนะนั้น ก็ควรแก่เธอ ฯ แต่จะรักษาไว้ (ใช้เป็นนิจไป) ไม่ควร ฯ จะ (ยืม) ใช้แม้จีวรของภิกษุผู้ชอบพอกันในระหว่าง ๆ ย่อมไม่ควร ฯ ก็แลภิกษุเตจิวริกัณ โณจะมีผ้าผืนที่ ๔ เพิ่มขึ้น ก็ได้แต่ผ้าอังสะอย่างเดียว ฯ แต่ผ้าอังสะนั้น กว้างประมาณคืบหนึ่ง ยาวประมาณสามศอกเท่านั้น จึงควร ฯ

ก็จุดประสงค์ของภิกษุเตจิวริกัณโณทั้ง ๓ ประเภทนี้ ย่อมแตกต่างกันขณะที่เธอยินดีจีวรผืนที่ ๔ นั้นแล ฯ นี่เป็นความแตกต่างในจิวริกังคะนี้ ฯ

ส่วนอนิสสัยมีดังนี้ คือ คุณทั้งหลายเช่นที่จะกล่าวต่อไปนี้ ย่อมสำเร็จ (แก่ภิกษุเตจิวริกัณ) คือ (๑) ภิกษุเตจิวริกัณ ย่อมเป็นผู้สันโดษด้วยจีวรแต่พอรักษากาย ด้วยความสันโดษนั้น (ไปข้างไหน) เธอถือเอา (จีวรนั้น) ไปได้ ดุจนก (พาเอาแต่ปีกบินไป) ฉะนั้น (๒) มีกิจที่จะพึงปรารภน้อย (๓) เลิกการ สะสมผ้า (๔) มีความประพฤติเป็นคนเบาดี (๕) ละความละโมภในอดีเรกจีวรได้ (๖) ทำความพอใจในผ้า ที่เป็นกัปปิยะ (๗) มีความประพฤติชุกตลกลาภิเลส (๘) วัตรธรรมมีความมักน้อยเป็นต้นอันอำนวยการ (แก่เธอ) ดังนี้ ฯ

๑ ตพนนตร์ ปน เตจวีริงค์ จตุตถกจีวร ปฏิภาณี เตจวีริงค์ สมายามิตี อิมส์
อญญตวจนเนน สมานินัน โหติ ฯ เทน ปน เตจวีริงเกน จีวรทูลส์ ลภิตวา ยาว อผาสุกภาเวน
กาตุ วา น สกโกติ วิจารณ์กมม วา น ลภติ สุกขาทีสุ วา ยงกิณจิ น สมปชชติ ตาว
นิกขิปิตพพ ฯ นิกขิตตปจจยา โทโส นตติ ฯ รัชกาลโต ปน ปญญา นิกขิปิตุ น วรรณติ ฯ
ฐตงคโจโร นาม โหติ ฯ อิมสส วิธาน ฯ

ปภทโต ปน อยมปิ ติวโร โหติ ฯ ตตถ อุกกฏฐเน รชนกาเล ปฐมํ อนตรวาสกํ วา
อุตตราสงคํ วา รัชติวา ตํ นิวาเสตวา อิตรํ รัชติพพ ฯ ตํ ปารูปิตวา สงฆาญ รัชติพพา ฯ
สงฆาญ ปน นิวาเสตุ น วรรณติ ฯ อิมสส คามนตเสนาสเน วตตํ ฯ อารณญเกน ปน เทว
เอกโต โธวิตวา รัชตุ วรรณติ ฯ ยถา ปน กณจิ ทิสวา สกโกติ กาสาวํ อากกขิตวา อุนริ กาตุ
เอวํ อสณนญญานะ นิสิติตพพ ฯ มชฌิมสส ปน รชนสาละยํ รชนกาสาवं นาม โหติ ตํ นิวาเสตวา
วา ปารูปิตวา วา รชนกมมํ กาตุ วรรณติ ฯ มทุสส สภาคภิกขุณํ จีวรานิ นิวาเสตวา วา ปารูปิตวา
วา รชนกมมํ กาตุ วรรณติ ฯ ตตถฐกปจจตถรณมปิ ตสส วรรณติ ฯ ปริหริตุ ปน น วรรณติ ฯ
น สภาคภิกขุณํ จีวรณปิ อนตรณตวา ปริณชิตุ วรรณติ ฯ เตจวีริงกส ปน จตุตถํ วฑฒมานํ
อัสกาสาเมว วรรณติ ฯ ตํ จ ไซ วิตถารโต วิทถิ ทิมโต ตีหตถเมว วรรณติ ฯ

อิมส์ ปน ตินณณปิ จตุตถกจีวรํ สาทิตกขณเณยว ฐตงคํ ภิชชติ ฯ อยมตถถ เภโท ฯ

อยํ ปน อานิสโส เตจวีริงโก ภิกขุ สนตญฺโฐ โหติ กายบริหารเกน จีวเรน เทนสส ปกขิโน
วีย สมายาเยว คมนํ อปปสมารมมตา วตถสนนธิปริวชชนํ สลลหุกวุตติตา อติเรกจีวร-
โลลุปปพพานํ กปปิเย มตตการิตา สลลหุกวุตติตา อปปีจจตาทินํ ผลนปผลตติติ เอวมาทโย คุณา
สมปชชตติติ ฯ

๑ ก็**เตจวิรังคะ**อันเป็นลำดับแห่งบังสุกุลิกังคะนั้น ย่อมเป็นอันสมาทานด้วยคำ ๒ นี้ คำใด คำหนึ่งว่า ข้าพเจ้าตมผ้าจีวรผืนที่ ๔ ข้าพเจ้าสมาทานองค์แห่งภิกษุผู้มีอันทรงผ้า ๓ ผืนเป็นปกติ ดังนี้ ฯ

๑ ตพนนุตร์ ปณ เตจวิริงค์ จตุตถจักร์ ปฏิภาณีปามิ เตจวิริงค์ สมาทียามีติ อิมลั
อญญตรวจนเน สสมาทินัน โหติ ฯ

ก็เจตจำนงวิภิกขุณั้น ได้ผ้าสำหรับทำจีวรมาแล้ว ยังไม่อาจจะทำเพราะไม่สบายเสียดิถี ยังไม่ได้กะกัฏฐี
เครื่องอุปการณณ์มีเต็มเป็นต้นอย่างใดอย่างหนึ่งยังไม่พร้อมกัฏฐี **ตราบใด พึงเก็บไว้ได้ ตราบนั้น** ฯ

เตน ปน เตจวิริเกน **จิวรทุสส์** ลมิตวา **ยาว** อผาสุกาเวณ กาทุំ วา น สกโกติ วิจารณกมมํ วา
น ลมติ สุตติอาทีสุ วา ยงกิลปิ น สมปพฺพติ **ตาว** **นิกขิปตพพํ** ฯ

โทษเพราะการเก็บไว้เป็นปัจจัยห้าไม่ ๆ แต่ว่าจำเดิมแต่กาลที่ย้อมแล้วจะเก็บไว้ไม่ควร ๆ (ถ้าเก็บไว้) เธอจะได้ชื่อว่าเป็นรูดงคโจรไป ๆ นี่เป็นวิธี (ปฏิบัติ) ในเตจวิริกังคะนั้น ๆ

นิกขิตตปจยยา โทโส นตถิ ฯ รชิตกาลโต ปน ปฏฐาย นิกขิปิตุ น วฏฐติ ฯ รูดงคโจร นาม โหติ ฯ อิทมสฺส วิธานํ ฯ

ว่าโดยประภาท แม้ภิกษุเตจวิริกะนั้นก็มี ๓ จำพวก ฯ ใน ๓ จำพวกนั้น ท่านผู้ถืออย่างอุกฤษฏ์ ในเวลาที่ย้อมผ้า พึงย้อมอันตรายสภหรืออุตตราสงค์ (ผืนใดผืนหนึ่ง) ก่อน (เมื่อผืนที่ย้อมแห้งแล้ว) นุ่งผืนนั้นแล้วจึงย้อมอีกผืนหนึ่ง ฯ (เมื่ออุตตราสงค์แห้งแล้ว) พึงห่มอุตตราสงค์นั้นแล้วจึงย้อมสังฆาฏิ ฯ

ปภทโต ปน อยฺมปิ ติวโร โหติ ฯ ตตถ อุกกฏฐเณ รชนกาเล ปฐมํ อนตรวาสกํ वा อุตตราสงค์ํ वा รชิตฺวา ตํ นิวาเสตฺวา อิตรํ รชิตพฺพํ ฯ ตํ ปารูปิตฺวา สงฺฆาฏิ รชิตพฺพา ฯ

แต่จะ^{นุ่ง}สังฆาฏิไม่ควร ฯ นี่เป็นวัตรในเสนาสนะชายบ้าน สำหรับภิกษุเตจวิริยะนั้น ฯ ส่วนผู้เป็น
อารัญญิกะจะชักย้อม ๒ ผืนในคราวเดียวกันก็ได้ ฯ แต่พึงนั่งอยู่ใกล้ ๆ (ผ้า) พอที่เห็นว่าใคร ๆ มา
สามารถจะ^{ชัก}ผ้ากาสาละ (ที่ตากอยู่) มาคลุมตัวได้ทัน ฯ

สงฆาฏิ ปน ^{นิวาเสตุ} น วฏฺฐติ ฯ อิทมสฺส คามนุตเสนาสเน วตฺตํ ฯ อารณฺญิกน ปน เทว
เอกโต โหวิตฺวา รชิตุํ ^{วฏฺฐติ} ฯ ยถา ปน กณฺจิ ทิสฺวา สกฺโกติ กาสาวํ ^{อากขุณฺณิตฺวา} อุปริ กาคุ
เอวํ อาสนนฺนูลฺลาเน นิสฺสิตฺตพฺพํ ฯ

ส่วนสำหรับท่านผู้ถือกลาง ^{ตามปกติ} ผ้ากาสาละสำหรับ (ย้อมใช้ในเวลา) ย้อมผ้า ในโรงย้อมเมื่ออยู่
นุ่งหรือห่มผ้า (สำหรับย้อมใช้) นั้นแล้ว ทำรชนกรรม (การย้อมผ้าของตน) ก็ควร ฯ สำหรับผู้ถืออย่างเพล
จะนุ่งหรือห่มจีวรของภิกษุผู้ชอบพอกันแล้วทำรชนกรรมก็ควร ฯ

มฺหุณฺณิมสฺส ปน รชนสาลาเย ^{รชนกาสาवं} นาม โหติ ตํ นิวาเสตฺวา वा ปารุปีตฺวา वा รชนกมฺมํ
กาคุํ วฏฺฐติ ฯ มุทุกสฺส ^{สภาคภิกฺขุณฺ} จีวรานิ นิวาเสตฺวา वा ปารุปีตฺวา वा รชนกมฺมํ กาคุํ
วฏฺฐติ ฯ

แม้ผ้าปูนอนอันเป็นของมืออยู่ในเสนาสนะนั้น ก็ควรแก่เธอ ฯ แต่จะรักษาไว้ (ใช้เป็นนิจไป) ไม่ควร ฯ
จะ (ยืม) ใช้แม้จีวรของภิกษุผู้ชอบพอกันในระหว่าง ฯ ย่อมไม่ควร ฯ ก็แลภิกษุเตจวิริยะ จะมีผ้าผืนที่ ๔
เพิ่มขึ้น ก็ได้แต่ผ้าอังสะอย่างเดียว ฯ แต่ผ้าอังสะนั้น กว้างประมาณคืบหนึ่ง ยาวประมาณสามศอกเท่านั้น
จึงควร ฯ

ตตรภูภิกขุปัจจุตถนัมปิ ตสฺส วมฺภูติ ฯ ปริหริตุํ ปน น วมฺภูติ ฯ น สภาคภิกขุญํ จีวรम्ปิ
อนฺตรนฺตรา ปริภุชิตุํ วมฺภูติ ฯ เตจวิริกสฺส ปน จตุตถํ วฑฺฒมานํ อํสกาสาวมว วมฺภูติ ฯ ตํ
จ โข วิตุถารโต วิหตฺติ ทิสมโต ติหตฺถเมว วมฺภูติ ฯ

ก็ชุดงค์ของภิกษุเตจวิริยะทั้ง ๓ ประเภทนี้ ย่อมแตกในขณะที่เธอยินดีจีวรผืนที่ ๔ นั้นแล ฯ
นี่เป็นความแตกในจีวรทั้งคณะ ฯ

อิเมสํ ปน ติถุณฺณปิ จตุตถกจีวรํ สาทิตฺทขณฺเณว ชฺชตฺตํ ภิชฺชติ ฯ อยเมตฺถ เภโท ฯ

ส่วนอนิสต์มีดังนี้ คือ **คุณทั้งหลาย**เช่นที่จะกล่าวต่อไปนี้ ย่อมสำเร็จ (แก่ภิกษุเตจวีริกะ) คือ (๑) ภิกษุเตจวีริกะ ย่อมเป็นผู้สันโดษด้วยจีวร**แต่พอรักษากาย** ด้วยความสันโดษนั้น (ไปข้างไหน) เธอถือเอา (จีวรนั้น) ไปได้ ดุจนก (พาเอาแต่ปีกบินไป) ฉะนั้น (๒) มีกิจที่จะพึงปรารภน้อย (๓) เลิก**การสะสม**ผ้า (๔) มีความประพฤติเป็นคนบาดี (๕) ละความละโมภในอติเรกจีวรได้ (๖) **ทำความพอใจ**ในผ้าที่เป็นกบปิยะ (๗) มีความประพฤติชูดเกลากิเลส(๘) ชุตตรมมีความมกน้อยเป็นต้น**อำนวยการผล** (แก่เธอ) **ดังนี้** ฯ

อัย ปณ อนิสโส เตจวีริโก ภิกขุ สนตุญโญ โหติ **กายปริหาริเกณ** จีวรเณ เตนสุส ปกฺขิโน **วีย** สมหาเยว คมนํ อปฺปสมารมฺภตา วตฺถ**สนฺนิธิ**ปริวชฺชนํ สลฺลหุทฺตติตา อติเรกจีวร-
โลลุปฺปพฺพานํ กบฺปิเย **มตฺตการิตา** สลฺเลทฺทวตฺตติตา อปฺปิจฺจตาทึน **ผลนินฺนพตฺตี**ติ เอวมาทโย **คฺอุณ**
สมฺปชฺชนฺตีติ ฯ

ประโยค ป.ธ. ๙

แปล ไทยเป็นมคธ

สอบ วันที่

๒๕๖

๑. แม่เอกลาสิกัณณะ ก็เป็นอันสมทานด้วยคำสองคำนี้ คำใดคำหนึ่งว่า ข้าพเจ้าจัดการฉัน ณ อาสนะต่าง ข้าพเจ้าสมทานองค์แห่งภิกษุผู้มีการฉัน ณ อาสนะเดียวเป็นปกติ ฯ ก็เอกลาสิกัณณะนั้น เมื่อจะนั่งในโรงฉัน อย่างที่เถรอาสน์ พึงกำหนดอาสนะอันสมควร ว่า อาสนะนี้จักถึงแก่ตนแล้วจึงนั่ง ถ้าการฉันของเธอค้างอยู่ อาจารย์หรืออุปัชฌาย์มา ลูกขึ้นท้าวตร ย่อมควร ฯ ส่วนพระติปิฎกจูฬายเถระ กล่าวว่า อาสนะพึงรักษา หรือว่าการฉันพึงรักษาก็ตาม แต่เพราะภิกษุนี้เป็นผู้ฉันค้างอยู่แล้ว เพราะเหตุนี้ จึงท้าวตรเกิดแต่อย่างฉันทะเลียดนี้ ฯ นี่เป็นวิธี แห่งเอกลาสิกัณณะนั้น ฯ

ว่าโดยประเภท แม่ภิกษุผู้ฉันในที่อันเดียวเป็นปกตินี้ ย่อมมี ๓ ประเภท ฯ บรรดา ๓ ประเภทนั้น เอกลาสิกัณณูประเภทอุกฤษฏ์ โภชนะจะน้อยหรือมากก็ตาม ตนหยาบหรือละเอียดในโภชนะอันใด ย่อมไม่ยอมรับเอาโภชนะอื่นจากโภชนะอันนั้น ฯ แม้หากคนทั้งหลายรู้ว่า พระเถระไม่ได้ฉันอะไร ๆ เลย ฯ แล้วนำเภสัชเช่นเนยใสเป็นต้นมาถวาย ของเหล่านั้นควรเพื่อฉันเป็นยาเท่านั้นไม่ควรเพื่อฉันเป็นอาหาร ฯ เอกลาสิกัณณูประเภทกลาง ภัตตาหารในบาตรยังไม่หมดเพียงใด ก็ยังรับภัตตาหารได้อยู่เพียงนั้น ฯ ด้วยว่าเอกลาสิกัณณูประเภทนี้ ย่อมชื่อว่าเป็นผู้มีโภชนะเป็นที่สุด ฯ เอกลาสิกัณณูประเภทเพลา ตนยังไม่ลุกขึ้นจากที่นั่งเพียงใด ก็ยังฉันภัตตาหารได้อยู่เพียงนั้น ฯ เพราะว่า เอกลาสิกัณณุนั้น ย่อมชื่อว่าเป็นผู้มีน้ำเป็นที่สุด เพราะฉันได้ตลอดเวลาที่ยังไม่รับน้ำล้างบาตร หรือย่อมชื่อว่าเป็นผู้มีการนั่งเป็นที่สุด เพราะฉันได้ตลอดเวลาที่ยังไม่ลุกจากที่นั่ง ฯ

ก็จุดประสงค์ของเอกลาสิกัณณูทั้ง ๓ ประเภทนี้ ย่อมขาดในขณะที่เธอฉันโภชนะในที่ทั้งหลายแห่ง ฯ นี่เป็นความขาดในเอกลาสิกัณณูจุดนี้ ฯ

ส่วนอนิสสัสดังต่อไปนี้ คือ มีอาหารน้อย มีโรคน้อย คล่องแคล่ว แข็งแรง อยู่สำราญ ไม่ต้องอาบัติเพราะอนติรัตนสิกขาบทเป็นปัจจัย บรรเทาตัณหาในรสได้ มีความประพฤติสมควรแก่ภุมมธรรม มีความมักน้อยเป็นต้น ฯ

๑ เอกาสนิกงคัมปิ นานาสนโฆชนํ ปฏิกชีปามิ เอกาสนิกงคํ สมายิยามีติ อิมสํ
อญญตฺววจเนน สมายิหํ โหติ ฯ เตเน ปน เอกาสนิกเกน อาสนสาละยํ นิสิตนฺเตเน เถราสเน
อนิสิติตฺวา อิทํ มยฺหํ ปาปุณิสสตีติ ปฏิรูปํ อาสนํ สลฺลเกเขตฺวา นิสิติตพฺพํ สจฺจสฺส วิปฺปกเต โฆชนे
อาจริโย वा อุपชฺฌาโย वा อากจฺฉติ อญฺญาย วตฺตํ กาคํ วกฺกฺกฺกํ ๑ ปิฏฺฐกฺกุฬํ ภาเยตฺเถโร ปนาห
อาสนํ वा รุกฺเขยฺย โฆชนํ वा อยฺยจฺจ วิปฺปกตโฆชนํ ตสฺมา วตฺตํ กโรตฺถ โฆชนํ ปน มา
ภุญฺชตฺตุติ ๑ อิทมฺสฺส วิชานํ ๑

ปนาทโต ปน อยฺยมฺปิ ติวโร โหติ ๑ ตตฺถ อุกฺกฏฺฐํ อปฺปํ वा โหตุ พฺหุํ वा ยมฺหิ
โฆชเน หตฺถํ โอตาเรติ ตโต อญฺญํ คณฺหิตํ น ลภติ ๑ สเจปิ มนุสฺสสา เถเรน น กิณฺจิ ภูตฺตณฺติ ๑
สปปิอาทึนํ อารุณฺติ ฆาสฺซชฺชตฺถเมว วกฺกฺกฺกํ น อาหารตฺถํ ๑ มชฺฌิโม ยาว ปตฺเต ภาตฺตํ น ชียติ
ตาว อญฺญํ คณฺหิตํ ลภติ ๑ อयํ หิ โฆชนปริยฺนติโก นาม โหติ ๑ มุทฺโก ยาว อาสนา น
วกฺกฺกฺกํ ตาว ภูณฺชิตํ ลภติ ๑ โส หิ อุกฺกปริยฺนติโก वा โหติ ยาว ปตฺเตโชนํ น คณฺหติ ตาว
ภุณฺชนโต อาสนปริยฺนติโก वा ยาว น วกฺกฺกํ ตาว ภูณฺชนโต ๑

อิมสํ ปน ตินฺนณฺมปิ นานาสนโฆชนํ ภูตฺตกฺกฺกณฺเณ ภูตฺตงฺคํ ภิชฺชติ ๑ อยฺยเมตฺถ ภาโท ๑

อโย ปน อานิสฺโส อปฺปาพาทตา อปฺปาตงฺกตา ลหุภฺรณํ พลํ ฆาสฺสวาทโร อนตฺติรตฺตปจฺจยา
อนาปตฺติ รสตณฺหาวิเนทํ อปฺปิจฺจตาทึนํ อนุโลมวตฺตติตาติ ๑

แม่เอกาสนิกังคะ ก็เป็นอันสมาทานด้วยคำสองคำนี้ คำใดคำหนึ่งว่า ข้าพเจ้าจัดการฉัน ณ อาสนะต่าง ข้าพเจ้าสมาทานองค์แห่งภิกษุผู้มีการฉัน ณ อาสนะเดียวเป็นปกติ ฯ ก็เอกาสนิกภิกษุนั้น เมื่อจะนั่งในโรงฉัน อย่างหนึ่งที่เถรอาสน์ พึงกำหนดอาสนะอันสมควร ว่า อาสนะนี้จักถึงแก่ตนแล้วจึงนั่ง ถ้า การฉันของเธอค้างอยู่ อาจารย์หรืออุปัชฌาย์มา ลูกขึ้นท้าวตบ ย่อมควร ฯ

เอกาสนิกงุมปิ นานาสนโกชนํ ปฏิกฺขิปามิ เอกาสนิกํ สมายิยามิตี อิมสํ อญฺญตรวณฺเณ สมายินฺนํ โหติ ฯ เตน ปน เอกาสนิกเณ อาสนสาละยํ นิสิตินฺเตน เถรอาสนเณ อนิสิติตฺวา อิทํ มยฺหํ ปาปฺปณิสสตีติ ปฏิรูปฺ อาสนํ สลฺลภฺเขตฺวา นิสิติตพฺพํ สจฺจสฺส วิปฺลกเต โภชนเณ อาจริโย वा อุปชฺฌายเณ वा อาคจฺจติ อญฺญาย วตฺตํ กาทํ วฏฺฐติ ฯ

ส่วนพระติปิฎกจูฬายเถรกล่าวว่า อาสนะพึงรักษา หรือว่าการฉันพึงรักษาก็ตาม แต่เพราะภิกษุนี้ เป็นผู้ฉันค้างอยู่แล้ว เพราะเหตุนี้จึงท้าวตบเถิดแต่อย่าฉันโภชนะเลยดังนี้ ฯ นี่เป็นวิธี แห่งเอกาสนิก-ภิกษุนั้น ฯ

ติปิฎกจูฬายตฺเถโร ปนาห อาสนํ वा รกฺเขยฺย โภชนํ वा อญฺจ วิปฺลกตฺโภชนเณ ตสฺมา วตฺตํ กโรตุ โภชนํ ปน มา ภุชฺชตุติ ฯ อิทมสฺส วิธานํ ฯ

(ออกส่วนกลาง 13 ก.ย. 58)

ว่าโดยประเภท แม้ภิกษุผู้ฉันในที่นี้ฉันเดียวเป็นปกตินี้ ย่อมมี ๓ ประเภท ๑ บรรดา ๓ ประเภทนั้น
เอกาสนิกภิกษุประเภทอุกฤษฏ์ โภชนะจะน้อยหรือมากก็ตาม ตนหย่อนเมื่อลงในโภชนะอันใด
ย่อมไม่ยอมรับเอาโภชนะอื่นจากโภชนะอันนั้น ๑ แม้หากคนทั้งหลายรู้ว่า พระเถระไม่ได้ฉันอะไร ๆ เลย ๑
แล้วนำเภสัชเช่นเนยใสเป็นต้นมาถวาย ของเหล่านั้นควรเพื่อฉันเป็นยาเท่านั้นไม่ควรเพื่อฉันเป็นอาหาร ๑

ประเภทโต ปน อยมปิ ติวโร โหติ ๑ ตตถ อุกฤษฏโฐ อปเป วา โหตุ พหุ วา
ยมุหิ โภชนะ หตถ โอตารติ ตโต อญญํ คณหิตุํ น ลภติ ๑ สเจปิ มนุสฺสา เถเรน น
ภิกฺขุ ภูตฺตุนฺติ ๑ สปิอาทีนิ อาหารนฺติ เสาชฺชชตฺถเมว วมฺภฺนฺติ น อาหารตถํ ๑

เอกาสนิกภิกษุประเภทกลาง ภัตตอาหารในบาตรยังไม่หมดเพียงใด ก็ยังรับภัตตอาหารได้อยู่เพียงนั้น ๑
ด้วยว่าเอกาสนิกภิกษุประเภทนี้ ย่อมชื่อว่าเป็นผู้มีโภชนะเป็นที่สุด ๑

มฺหุณฺโหม ยาว ปตฺเต ภาตํ น ชียติ ตาว อญญํ คณหิตุํ ลภติ ๑ อโย หิ
โภชนปริยฺยนฺติโก นาม โหติ ๑

เอกาสนิกภิกษุประเภทเพลา ตนยังไม่ลุกขึ้นจากที่นั่งเพียงใด ก็ยังฉันภัตตาหารได้อยู่เพียงนั้น ๆ เพราะว่า
เอกาสนิกภิกษุนั้น ย่อมชื่อว่า เป็นผู้มัวเมาเป็นที่สุด เพราะฉันได้ตลอดเวลาที่ยังไม่รับน้ำล้างบาตร หรือย่อม
ชื่อว่า เป็นผู้มีการนั่งเป็นที่สุด เพราะฉันได้ตลอดเวลาที่ยังไม่ลุกจากที่นั่ง ๆ

มุกโก ยาว อาสนา น วุจฺจติ ตาว ภุชิตุํ ลมฺติ ฯ โส หิ อุกกปริยนฺติโก วา โหติ
ยาว ปตฺตโชนํ น คณฺหติ ตาว ภุชฺชนโต อาสนปริยนฺติโก วา ยาว น วุจฺจติ ตาว
ภุชฺชนโต ฯ

ก็รู้ดังของเอกาสนิกภิกษุทั้ง ๓ ประเภทนี้ ย่อมขาดในขณะที่เธอฉันโภชนะในที่นี้หลายแห่ง ๆ
นี่เป็นความขาดในเอกาสนิกุตงคฺนี้ ฯ

อิมสํ ปน ตินฺนุณฺณปิ นานาสนโภชนํ ภุตฺตกฺขณํ ฐตฺถํ ภิษฺชติ ฯ อยเมตฺถ
เกโท ฯ

ส่วน**อานิส**ส์ดังต่อไปนี้ คือ มีอาพาธน้อย มีโรคน้อย **คล่องแคล่ว** แข็งแรง อยู่สำราญ **ไม่ต้อง**
อาบติเพราะ**อนตริต**ตสิกขาบทเป็นปัจจัย บรรเทาต้นท่อนในรสได้ **มีความประพฤติสมควร**แก่ภูตกรรม
มีความมักน้อยเป็นต้น ฯ

อัย ปณ **อานิส**โส อปฺปาพาธตา อปฺปาตงฺกตา **ลหุ**ภูฐานํ พลํ ฌาสฺวิหาโร
อนตริตฺตปจฺจยา **อนา**ปตฺติ รสฺตณฺหาวิโนทน์ อปฺปิจฺจตาทีนํ **อนุ**โลมวฺตฺติตาติ ฯ

ประโยค ป.ธ. ๙

แปล ไทยเป็นมคธ

สอบ วันที่

๒๕๖

๑ แม้ปัตตปิณฑิกังคะ ก็เป็นอันสมทานด้วยคำสองคำนี้ คำใดคำหนึ่งว่า ข้าพเจ้าเง้าอาภะณะที่ ๒ ข้าพเจ้าสมทานองค์แห่งภิกษุผู้มีการฉันทกัณฐาในบาตรเป็นปกติ ดังนี้ ฯ ก็ ปัตตปิณฑิกภิกษุหนึ่ง ในเวลา ตีมยาคุ เมื่อได้กับข้าววางในอาภะณะแล้ว ควรฉันทกับข้าวก่อน หรือตีมยาคุก่อนก็ได้ ฯ เพราะถ้าเธอ ปนกับลงในข้าวต้ม เมื่อกับมีปลาเป็นต้นปนลงไป ยาคุจะปฏิกลไปเสีย ฯ อันภิกษุผู้จะฉันท ทำให้เป็นของ ไม่ปฏิกลนั้นแหละฉันท จึ่งควร ฯ เหตุฉันท ข้อนั้นข้าพเจ้ากล่าวหมายเอากับข้าวรูปนั้น ฯ แต่สิ่งใดเป็นของ ไม่น่าเกลียดเช่นน้ำผึ้งและน้ำตาลกรวด สิ่งนั้นพึงปนลงไปได้ ฯ แต่เมื่อจะรับ พึงรับแต่พอประมาณ ฯ ใช้มือ ถือผักสดและมันดิบฉันท ก็ควร ฯ แต่ไม่ทำอย่างนั้น ก็ต้องใส่ลงในบาตรเท่านั้น ฯ ก็เพราะห้าม อาภะณะที่ ๒ ของอื่นแม้แต่ใบไม้ ก็ไม่ควรแล ฯ นี่เป็นวิธีแห่งปัตตปิณฑิกภิกษุหนึ่ง ฯ

ว่าโดยประเภท แม้ปัตตปิณฑิกภิกษุนี้ ก็มี ๓ จำพวก ฯ ใน ๓ พวกนั้น สำหรับผู้ที่ถืออย่าง- อุกฤษฏ์จะทั้งกาก็ไม่ควร เว้นแต่เวลาตีมยาคุ ฯ จะบิกับข้าว ปลา เนื้อ และขนมฉันท ไม่ควร ฯ สำหรับผู้ที่ถืออย่างกลาง จะใช้มือข้างเดียวบิฉันทก็ควร ฯ ภิกษุผู้ถืออย่างกลางนี้ จึ่งชื่อว่า หัตถโยคี ฯ ส่วนผู้ถืออย่างเพลามีชื่อว่า ปัตตโยคี ฯ สำหรับผู้ถืออย่างเพลานั้น สิ่งใดอาจจุลงในบาตรได้ จะบิสิ่งนั้น ด้วยมือหรือด้วยฟันเคี้ยวกินก็ได้หมด ฯ ก็รุตงค์ของปัตตปิณฑิกภิกษุทั้ง ๓ จำพวกนี้ ย่อมแตกในขณะ ที่เรอยินดีอาภะณะที่ ๒ ฯ นี่เป็นความแตกในปัตตปิณฑิกังคะนี้ ฯ

ส่วนอาณิสสสังคโตปนี คือ (๑) บรรเทาต้นหาในรสต่าง ๆ ได้ (๒) ละความจะกละเสียได้ (๓) เป็นผู้มุ่งแต่ประโยชน์ในอาหาร (๔) ไม่ต้องลำบากใจในการรักษาอาภะณะมิถาดเป็นต้น (๕) ไม่เป็นผู้สลดส่ายบริโศก (๖) มีความประพฤติสมควร แก่รัฐธรรมนูญมีความเป็นผู้มักน้อยเป็นต้น แล ฯ

นี่เป็นคำพรรณนาการสมทาน วิธี ประเภท ความแตกและอาณิสสสังคโตปนีในปัตตปิณฑิกังคะ ฯ

แม้ขลุบัจฉาภัตติกังคะก็เป็นอันสมทานด้วยคำสองคำนี้ คำใดคำหนึ่งว่า ข้าพเจ้าเง้าอาภะณะอัน- เป็นอธิริตตะเสีย ข้าพเจ้าสมทานองค์ของภิกษุผู้มีการไม่ฉันทนัตถะภายหลังเป็นปกติ ฯ ก็ภิกษุขลุบัจฉา- ภัตติกะนั้นห้ามฉันทแล้ว จะให้ทำอาภะณะให้เป็นกับปิยะแล้วฉันทอีกไม่ได้ ฯ นี่เป็นวิธี แห่งขลุบัจฉาภัตติ- กภิกษุหนึ่ง ฯ

ว่าโดยประเภท แม้ขลุบัจฉาภัตติกภิกษุนี้ ก็มี ๓ พวก ฯ ใน ๓ พวกนั้น ท่านผู้ถืออย่างอุกฤษฏ์ เพราะเหตุที่ถือว่าการห้ามในบิณฑบาตแรกย่อมไม่มี แต่เมื่อเธอกลืนบิณฑบาตรายแรกนั้นเข้าไป ก็เป็น- อันห้ามรายอื่น เพราะเหตุฉันท เธอได้ชื่อว่าห้าม อย่างนั้นแล้ว ครั้นกลืนบิณฑบาตรายแรกเข้าไปแล้ว

ยอมไม่ฉันภัณฑาตราที่ ๒ ๑ ผู้ถืออย่างกลาง ห้ามในโกษะใด ย่อมฉันแต่โกษะนั้นเท่านั้น ๑ ผู้ถืออย่างเพลาย่อมฉันได้ตลอดเวลาที่ตนยังไม่ลุกจากอาสนะ ๑

ก็รู้ดังข้อของขลุ้จจวาทติกัฏฐิทุก ๓ พวกนี้ ย่อมแตกในขณะที่เมื่อเธอห้ามแล้ว ให้ทำเป็นกับปิยะนั้น ๑ นี่เป็นความแตกในขลุ้จจวาทติกัฏฐิดังนี้ ๑

ส่วนอนิสสัยมีดังต่อไปนี้ คือ (๑) เป็นผู้ไกลจากอาบัติที่ต้องเพราะฉันอนติริตโกษะ (๒) ไม่มีเนนท้อง (๓) ไม่มีการสังสมามิส (๔) ไม่ต้องแสวงหาอีก (๕) มีความประพฤติสมควร แก่ธุตธรรมมีความมกน้อยเป็นต้น แล ๑

๑ ปตตปิณฑกัมปิ ทุตติยาสนํ ปฏิชิปามิ ปตตปิณฑกัม สภาทิมยํติ อิมํ
อญญตรวจนํ สภาทิมํ โหติ ฯ เตนํ ปน ปตตปิณฑเกน ยาคูปานกาลํ ภาสนํ จฺเฬว
พยุชนํ ลหุํ พยุชนํ วา ปุํมํ ขาทิตพํ ยาคู วา ปาตพพา ฯ สเจ ปน ยาคุํ ปกฺขิปติ
ปุติมจฺจกาทิมํ พยุชนํ ปกฺขิตเต ยาคู ปฏฺฐิลา โหติ ฯ อปฺปฏฺฐิลเมว จ กตฺวา ภูษิตํ
วฏฺฐํ ฯ ตสฺมา ตถารูปํ พยุชนํ สนฺธาย อิทํ วุตฺตํ ฯ ยํ ปน มรฺตฺตกราทิกํ อปฺปฏฺฐิลํ โหติ ตํ
ปกฺขิปิตพํ ฯ คณฺหนฺเตน จ ปมาณยุตฺตเมว คณฺหิตพํ ฯ อามกํ สากมฺลํ หตฺเถน คเหตฺวา
ขาทิตํ วฏฺฐํ ฯ ตถา ปน อกตฺวา ปตฺเตยว ปกฺขิปิตพํ ฯ ทุตติยาสนํ ปน ปฏิชิตตตฺตา
อญฺญํ รุกฺขปณฺณมฺปิ น วฏฺฐํติติ ฯ อิทมสฺส วิธานํ ฯ

ปภาทโต ปน อยมฺปิ ติวโร โหติ ฯ ตตฺถ อุกกฏฺฐสฺส อญฺญตร อจฺจุขาทนกาลา กจฺจรมฺปิ
นทฺเตตํ น วฏฺฐํติ ฯ โอนปณฺณมจฺจมํสฺสวํปิ ภิณฺทิตฺวา ขาทิตํ น วฏฺฐํติ ฯ มชฺฌิมสฺส เอเกน
หตฺเถน ภิณฺทิตฺวา ขาทิตํ วฏฺฐํติ ฯ หตฺถโยคิ นามสฺ ฯ มทุโก ปน ปตฺถโยคิ นาม โหติ ฯ
ตสฺส ยํ สกฺกา โหติ ปตฺเต ปกฺขิปิตํ ตํ สพฺพํ หตฺเถน วา ทนฺเตหิ วา ภิณฺทิตฺวา ขาทิตํ
วฏฺฐํติ ฯ

อิมํ ปน ตินฺนณฺมปิ ทุตติยาสนํ สาทิตกฺขณํ รุตฺตํ ภิษฺชติ ฯ อยมตฺถ เภโท ฯ

อยมํ ปน อานิสฺโส นานารสฺตถฺวาทินฺนํ อตฺริจฺจตาย ปหานํ อาหาเร ปโยชนมตฺตทสฺสีตา
ธาลกาทิบริหรณฺเขทาภาโว อวิกฺขิตฺตโกชิตา อปฺปิจฺจตาทินํ อนุโลมวุตฺติตาติ ฯ

อยมํ ปตตปิณฑกัมปิ สภาทิมยํติ ปภาทนาทิสสวณฺณนา ฯ

ขลุปจฺจมาตฺตติกัมปิ อตฺริตฺตโกชํ ปฏิชิปามิ ขลุปจฺจมาตฺตติกัม สภาทิมยํติ อิมํ
อญฺญตรวจนํ สภาทิมํ โหติ ฯ เตนํ ปน ขลุปจฺจมาตฺตติเกน ปวเรตฺวา ปน โภชนํ กปฺปิยํ
การะตฺวา น ภูษิตพํ ฯ อิทมสฺส วิธานํ ฯ

ปภาทโต ปน อยมฺปิ ติวโร โหติ ฯ ตตฺถ อุกกฏฺฐํ ยสฺมา ปุํมปิณฑํ ปวารณา นาม
นตฺถิ ตสฺมี ปน อชฺโฆริยมาเน อญฺญํ ปฏิชิปโต โหติ ตสฺมา เอวํ ปวารีโต ปุํมปิณฑํ
อชฺโฆริตฺวา ทุตติยาสนํ น ภูษติ ฯ

มชฺฌิมํ ยสฺมี โภชนํ ปวารีโต ตทฺท ภูษติ ฯ มทุโก ยาว อาสนา น วฏฺฐํติ ตาว
ภูษติ ฯ

อิมํ ปน ตินฺนณฺมปิ ปวาริตานํ กปฺปิยํ การะตฺวา รุตฺตกฺขณํ รุตฺตํ ภิษฺชติ ฯ อยมตฺถ เภโท ฯ

อยมํ ปน อานิสฺโส อนตฺริตฺตโกชนาปตฺติยา ทูริภาโว โอรกิตฺตภาโว นิรามิสสนฺนิธิตา ปน
ปริเยสนาย อภาโว อปฺปิจฺจตาทินํ อนุโลมวุตฺติตาติ ฯ

๑ **แม่ปัตตปิณฑิกังคะ** ก็เป็นอันสมทานด้วยคำสองคำนี้ คำใดคำหนึ่งว่า ข้าพเจ้าเง้าดำชณะที่ ๒ ข้าพเจ้าสมทานองค์แห่งภิกษุผู้มีการฉันทก่อนข้าวในบาตรเป็นปกติ ดังนี้ ฯ

๑ **ปัตตปิณฑิกงคัมปิ** พุติยภาชนํ ปฏิกิจิปามิ ปตตปิณฑิกังคํ สมายิยามีติ อิมสํ อญญตรวจนเณ สมาทินนํ โหติ ฯ

ก็ ปัตตปิณฑิกภิกษุ นั้น ในเวลาดื่มยาคุ เมื่อได้กับข้าววางในภาชนะแล้ว **ควรฉันท**กับข้าวก่อน หรือดื่มยาคุก่อนก็ได้ ฯ เพราะถ้าเธอ **ปนกับลงในข้าวต้ม** เมื่อกับมีปลาร้าเป็นต้น**ปนลงไป** ยาคุจะปฏิญ์ไปเสีย ฯ อันภิกษุผู้จะฉันท ทำให้เป็นของไม่ปฏิญ์นั้นแหละฉันท จึงควร ฯ

เตน ปน ปตตปิณฑิกเณ ยาคุปานกาเล ภาชเน รฐเปตฺวา พุยฺชเณ ลหุเร พุยฺชนํ วา ปฐฺมํ **ชาติตพฺพํ** ยาคุ วา ปาตพฺพา ฯ สเจ ปน ยาคุยํ **ปกิจิปติ** ปุติมจฺจกาติมฺหิ พุยฺชเณ **ปกิจิตฺเต** ยาคุ ปฏิญฺญา โหติ ฯ อปปฏิญฺญเมว จ กตฺวา ภูณฺชิตุํ วมฺมฺหติ ฯ

เหตุนี้ ข้อนี้อ้างเจ้ากล่าวหมายเอากับข้าวรูปนั้น ๆ แต่สิ่งใดเป็นของไม่น่าเกลียดเช่นน้ำผึ้งและน้ำตาล
กรวด สิ่งนั้นพึงปนลงไปได้ ๆ แต่เมื่อจะรับ พึงรับแต่พอประมาณฯ ใช้อ้อ ถือกัสตและมันดิบจน
ก็ควร ฯ

ตลุม ตถารูป พยภูชน สหยา อิท วุตตํ ฯ ยํ ปน มรุตกุราทิกํ อปปฏิกุลํ โหติ ตํ
ปกุชิตพพํ ฯ คณฺหนฺตณ จ ปมาณยุตตเมว คณฺหิตพพํ ฯ อามกํ สากมูลกํ หตฺถณ
คเหตุวา ขาทิตุํ วมฺมุตติ ฯ

แต่ไม่ทำอย่างนั้น ก็ต้องใส่ลงในบาตรเท่านั้น ฯ ก็เพราะห้ามภาชนะที่ ๒ ของอื่นแม้แต่ใบไม้ ก็ไม่ควร
แล ฯ นี่เป็นวิธีแห่งปัตตปิณฑิกิกิณฺณํ ฯ

ตถา ปน อกฺตวา ปตฺเตเยว ปกุชิตพพํ ฯ พุติยาชนสฺส ปน ปฏิกุชิตตตฺตา อญฺญํ
รฺกฺขปณฺณมฺปิ น วมฺมุตฺติติ ฯ อิทมสฺส วิธานํ ฯ

ว่าโดยประเภท แม่ปัตตปิณฑิกภิกษุนี้ ก็มี ๓ จำพวก ๑ ใน ๓ พวกนั้น สำหรับผู้ที่ถืออย่าง-
อุกฤษฏ์จะทั้ง**กา**ก็ไม่ว่า เว้นแต่เวลาเดียวอ้อ ๑ จะ**บิ**ก่อนข้าว ปลา เนื้อ และขนมฉัน ไม่ควร ๑
สำหรับผู้ถืออย่างกลาง จะใช้มือข้างเดียว**บิ**ฉันก็ควร ๑ ภิกษุผู้ถืออย่างกลางนี้ จึงชื่อว่า **หัตถโยคี** ๑

ประเภทโต ปน อยมปิ ติวโร โหติ ๑ ตตถ อุกกุฏลัสส อภญฺตร อจฺจุขาทนกาลา
กจรมปิ จตฺเตตฺตํ น วฏฺฐติ ๑ โอนนปิณฑมจฺจนํสฺสปุเวปี **ภินฺทิตฺวา** ขาทิตฺตํ น วฏฺฐติ ๑
มชฺฌิมสฺส เอเกน หตฺเถน **ภินฺทิตฺวา** ขาทิตฺตํ วฏฺฐติ ๑ **หัตถโยคี** นามส ๑

ส่วนผู้ถืออย่างเพลามีชื่อว่า **ปัตตโยคี** ๑ สำหรับผู้ถืออย่างเพลานั้น **สิ่งใด**อาจจุลงในบาตรได้ จะ**บิ**สิ่งนั้น
ด้วยมือหรือด้วยฟันเคี้ยวกินก็ได้หมด ๑

มฺหุโก ปน **ปตฺตโยคี** นาม โหติ ๑ ตสฺส **ยํ** สกฺกา โหติ ปตฺเต ปกฺขิปีตุมํ **ตํ** สพฺพํ
หตฺเถน วา ทนฺเตหิ วา **ภินฺทิตฺวา** ขาทิตฺตํ วฏฺฐติ ๑

ก็รู้ดั่งของปัดตปิตกิกิกษุทั้ง ๓ จำพวกนี้ ย่อมแตก**ในขณะที่เรอยินดี**ภาษาณะที่ ๒ ๑ นี่เป็นความแตกในปัดตปิตกิกังคะนี้ ๑

อิมส์ ปน ตินณมปิ หุตติยาชนํ **สาทิตกุชเณ** รุตงคํ ภิษุชติ ๑ อยเมตถ
ฌาโท ๑

ส่วนอานิสงส์ดังต่อไปนี้ คือ (๑) บรรเทาต้นหาในรสต่าง ๆ ได้ (๒) ละ**ความจะกละ**เสียได้ (๓) **เป็นผู้มุ่งแต่**ประโยชน์ในอาหาร (๔) **ไม่ต้องลำบากใจ**ในการรักษาภาษาณะมีถาดเป็นต้น (๕) **ไม่เป็น**
ผู้ส่อคล้ายบริโภค (๖) มีความประพฤติดีสมควร แก่รัฐธรรมนูญมีความเป็นผู้มักน้อยเป็นต้น แล ๑

อยํ ปน อานิสํโส นานารสตณฺหาวิโนหนํ **อตริจจตาย** ปหานํ อหาเร ปโยชนมตฺต-
ทสฺสีตา ถาลกาภิปริหรณฺเขทาภาโว **อวิกุชิตตโฆชิตา** อปฺปิจฺจตาทีนํ อนฺุโลมวฺตฺติตาติ ๑

นี่เป็นคำพรรณนาการสมาทาน วิธี ประเภท ความแตกและอานิสงส์ในปัดตปิตกิกังคะ ๑

อยํ ปตฺตปิตฺติกงฺเค สมาทานวิธานปฺปเกทเพทานิสํสวณฺณนา ๑

แม้ขลุบัจฉาภัตติกังคะก็เป็นอันสมทานด้วยคำสองคำนี้ คำใดคำหนึ่งว่า ข้าพเจ้าตโฆชะอันเป็นอติริตตะเสีย ข้าพเจ้าสมทานองค์ของภิกษุผู้มีการไม่ฉันทรมายหลังเป็นปกติ ฯ ก็ภิกษุขลุบัจฉาภัตติกังคะนั้น**ห้ามภตรแล้ว** จะให้ทำโฆชะให้เป็นกับปียะแล้ว**ฉัน**อีกไม่ได้ ฯ นี่เป็นวิธี แห่งขลุบัจฉาภัตติภิกษุ**นั้น** ฯ

ขลุบัจฉาภัตติภคฺคปิ อติริตตโฆชนํ ปฏิภุขิปามิ ขลุบัจฉาภัตติภคํ สมาทียามิตี
อิมสํ อญฺญตรวจนเณ สมาทินนํ โหติ ฯ เตน ปน ขลุบัจฉาภัตติเกน **ปวาเรตวา** ปน
โฆชนํ กปเปยฺย การेतวา น **ภุขิตพฺพ** ฯ อิทมสฺส วิธานํ ฯ

ว่าโดยประเภท แม้ขลุบัจฉาภัตติภิกษุนี้ ก็มี ๓ พวก ฯ ใน ๓ พวกนั้น ท่านผู้ถืออย่างอุกฤษฏ์
เพราะเหตุที่ชื่อว่า**การห้าม**ในภินทบาตแรกย่อมไม่มี แต่เมื่อเธอ**กลืน**ภินทบาตรายแรกนั้นเข้าไป ก็เป็น-
อันห้ามรายอื่น **เพราะเหตุนั้น** เธอ**ได้ชื่อว่าห้าม** อย่างนั้นแล้ว ครั้นกลืนภินทบาตรายแรกเข้าไปแล้ว
ย่อมไม่ฉันภินทบาตรายที่ ๒ ฯ

ปภาทโต ปน อยมฺปิ ติวโร โหติ ฯ ตตถ อุกุกฺกุโส **ยสฺมา** ปฐฺมปิณฑ
ปวารณา นาม นตฺถิ ตสฺมี ปน **อสุโฆทริยมาเน** อญฺญํ ปฏิภุขิปโต โหติ **ตสฺมา** เอว
ปวาริโต ปฐฺมปิณฑํ อสุโฆทริตฺวา พุคฺคิยปิณฑํ น ภุขติ ฯ

ผู้ถืออย่างกลาง ห้ามในโทษนะใด ย่อมฉันแต่โทษนะนั้นเท่านั้น ๑ ผู้ถืออย่างเพลา ย่อมฉันได้ตลอดเวลาที่
ตนยังไม่รู้จากอาสนะ ๑

มชฺฌิโม ยสฺมี โภชนะ ปวาริตะ ตเทว ภุชติ ๑ มุทุโก ยาว อาสนา น วุจฺจติ ตาว
ภุชติ ๑

ก็รู้คงค์ของขลุ่ยจกัตติภิกษุทั้ง ๓ พวกนี้ ย่อมแตกในขณะเมื่อเธอห้ามแล้ว ให้ทำ
เป็นกัปปิยะนั้น ๑ นี่เป็นความแตกในขลุ่ยจกัตติภิกษุทั้งนี้ ๑

อิมสํ ปน ติณฺณมฺปิ ปวาริตานํ กปฺปิยํ กาเรตฺวา ภุตฺตกฺขณํ ชุตฺตํคํ ภิชฺชติ ๑
อ ยเมตฺถ เภโท ๑

ส่วนอันสัณสีดังต่อไปนี้ คือ (๑) **เป็นผู้ไกลจากอาบัติที่ต้องเพราะฉันทอนติริตโกชนะ**
(๒) **ไม่มีเนนทัง** (๓) **ไม่มีการสังสมามิส** (๔) **ไม่ต้องแสวงหาอีก** (๕) มีความประพฤติสมควร
แก่อุตตรมมีความมักน้อยเป็นต้น แล ฯ

อัย ปณ อานิสโส อนติริตโกชนาปตติยา **ทฐีภาโว** **โอทริกตตภาโว** **นิรามิส-**
สนุนิริตา ปุณ ปริเยสนาย **อภาโว** อปฺปิจจตาทั้น อนฺโณมวุตฺติตาติ ฯ

ประโยค ป.ธ. ๙

แปล ไทยเป็นมคธ

สอบ วันที่

๒๕๖

๑ แม้อรรถกัณฐะ ก็เป็นอันสมทานด้วยคำสองคำนี้ คำใดคำหนึ่งว่า ข้าพเจ้าดเสนาสนะ
ชายบ้าน ข้าพเจ้าสมทานองค์แห่งภิกษุผู้มีการอยู่ในป่าเป็นปกติ ฯ ก็อรรถกัณฐะนั้น พึงละเสนาสนะ
ชายบ้านเสียแล้ว ยังอรุณให้ตั้งขึ้นในป่าเถิด ฯ บ้านกับทั้งอุปจารนั้นแล ชื่อว่า เสนาสนะชายบ้าน ฯ
ในคำนี้นั้นบ้านมีกระท่อมหลังเดียวหรือหลายหลังก็ตาม มีรั้วล้อม หรือไม่มีรั้วล้อมก็ตาม มีคนอยู่ หรือไม่มี
คนอยู่ก็ตาม อย่างใดอย่างหนึ่งชื่อว่าบ้าน โดยที่ สุดแต่หมู่เกวียนใด ๆ ที่จอดพักอยู่เกินกว่า ๔ เดือน
ก็ชื่อว่าบ้าน ฯ สำหรับบ้านที่มีรั้วล้อม ถ้ามีอินทขิล ๒ ชั้น เหมือนอนุรธาปุระ ที่ ๆ ก้อนดินตกแห่งบุรุษ
ผู้มีกำลังปานกลาง ยืนที่อินทขิลชั้นใน ชื่อว่า อุปจารบ้าน ฯ พระวินัยกรทั้งหลายกล่าวว่า อนึ่ง ลักษณะ
แห่งเลททุบาทนั้น ก็คือรวมในแห่งที่ที่ตกลงแห่งก้อนดินที่ขวางไป อย่างพวกคนรุ่นหนุ่ม เมื่อจะแสดง
กำลังของตน เหยียดแขนขวางก้อนดินไป ฉะนั้น ฯ ส่วนอาจารย์ฝ่ายพระสูตรกล่าวว่า ภายในที่ที่ตก
แห่งก้อนดิน ที่ขวางไป ทำนองไถ่กา ชื่อว่า เลททุบาท ฯ พึงทราบวินิจฉัยในบ้านที่ไม่ได้ล้อมว่า มาตุคาม
ยืนอยู่ที่ประตูเรือนหลังสุดเขาทั้งหมด สาดน้ำไปถึงที่ใด ที่นั่นนั้นตก ชื่อว่า อุปจารเรือน ฯ เลททุบาทหนึ่ง
โดยนัยที่กล่าวแล้ว จากอุปจารเรือนนั้น ชื่อว่า บ้าน ฯ เลททุบาทที่ ๒ เป็นอุปจารแห่งบ้าน ฯ ส่วนป่า
ว่าทางพระวินัยก่อน ท่านกล่าวไว้ว่า ที่ซึ่งปวงยกบ้านและอุปจารแห่งบ้านเสีย นั้นชื่อว่าป่า ฯ
ทางพระอภิธรรม กล่าวว่า ที่ซึ่งปวงภายนอกอินทขิลออกไป นั้นชื่อว่า ป่า ฯ แต่ลักษณะที่กล่าวทาง
พระสูตรว่า ที่มีระยะไกล ๕๐๐ ชั่วฤดูเป็นอย่างน้อย ชื่อว่า เสนาสนะป่า นี่เป็นลักษณะในคำว่า ป่า นี้ ฯ

๑ อารณญิกงคัมปี คามนุตเสนาสนํ ปฏิกฺกชิปามิ อารณญิกงคํ สมายิยามีติ อิมสํ
อญญตฺววจเณน สมายินฺนํ โหติ ฯ เตน ปน อารณญิกเกน คามนุตเสนาสนํ ปหาย อรณญ อรณฺ
อุฏฺฐาเปตพฺพํ ฯ ตตฺถ สทฺธิ อูปจาเรณ คามเวยว คามนุตเสนาสนํ ฯ คามเ นาม โย โกจิ เอกกฺกฺกโก
วา อนเนกกฺกโก วา ปริกฺกชิตโต วา อปริกฺกชิตโต วา สมณฺสุสํ วา อมณฺสุสํ วา อนตฺมสํ อติเรก-
จาตฺมาสนวิญฺญู โย โกจิ สตฺถปิ ฯ คามุปจારเ นาม ปริกฺกชิตตฺส คามตฺส สเจ อนุราชปฺรสุเสว
เทว อินฺทขีลา โหนฺติ อพฺภนฺตริเม อินฺทขีเล จิตฺตสฺส ฅามมชฺฌิมสฺส ปฺริสสฺส เลณฺฑุปาโต ฯ ตตฺส
ลกขณฺมปี ยถา ตฺรณฺมณฺสุสา อตฺตโน พลํ ทสฺเสนฺตา พาทูํ ปสาเรตฺวา เลณฺฑูํ ชิปนฺติ เอวํ
ชิตตฺสฺส เลณฺฑุสฺส ปตฺนญฺญานพฺภนฺตรนฺติ วินยธฺวา ฯ สุตฺตนฺตีกา ปน กากวารณนียเมเนน ชิตตฺสฺสชาติ
วทนฺติ ฯ อปริกฺกชิตเต คามเ ยํ สพฺพปจฺจนฺติมสฺส ฅรตฺส ทฺวาเร จิตฺโต มาตฺตุคามเ ภาชเนน อุกํ
นทฺเตติ ตตฺส ปตฺนญฺญานํ ฅรปจારเ ฯ ตโต วุตฺตนเยน เอโก เลณฺฑุปาโต คามเ ฯ พุติโย
คามุปจારเ ฯ อรณญํ ปน วินยปริยาเยน ตาว จฺฐเปตฺวา คามญจ คามุปจารญจ สพฺพเมตํ
อรณญนฺติ วุตฺตํ ฯ อภิรหมฺปริยาเยน นิภฺมิตฺวา พหิ อินฺทขีลา สพฺพเมตํ อรณญนฺติ วุตฺตํ ฯ
อิมสฺมี ปน สุตฺตนฺตีกปริยาเยน อารณญกํ นาม เสนาสนํ ปญจธฺนฺสติกํ ปจฺจิมนฺติ อิทํ ลกฺขณํ ฯ

๑ แม้อริยกิจังคะ ก็เป็นอันสมทานด้วยคำสองคำนี้ คำใดคำหนึ่งว่า ข้าพเจ้าตเสนาสนะ-
ชายบ้าน ข้าพเจ้าสมทานองค์แห่งภิกษุผู้มีการอยู่ในป่าเป็นปกติ ฯ

๑ อารยญิกังคะปี คามนุตเสนาสนํ ปฏิกฺขิปามิ อารยญิกังคะ สมายิยามีติ อิมสํ
อญฺญตฺรจฺจนเณ สมายินฺนํ โหติ ฯ

ก็อริยญิกิกษุณฺนั้น พึงละเสนาสนะชายบ้านเสียแล้ว ยังอรุณให้ตั้งขึ้นในป่าเถิด ฯ บ้านกับทั้งอุปจาร
นั้นแล ชื่อว่า เสนาสนะชายบ้าน ในคำนั้น ฯ

เตน ปน อารยญิกเณ คามนุตเสนาสนํ ปทาย อรยญเณ อรุณํ อฏฺฐาเปตพฺพํ ฯ ตตฺถ สทฺธิ
อุปจาเรณ คาโมเยว คามนุตเสนาสนํ ฯ

บ้าน**มีกระท่อมหลังเดียว**หรือหลายหลังก็ตาม **มีรั้วล้อม** หรือไม่มีรั้วล้อมก็ตาม **มีคนอยู่** หรือไม่มีคนอยู่ก็ตาม อย่างใดอย่างหนึ่งชื่อว่าบ้าน โดยที่สวดแม่**หมื่นเกวียน**ใด ๆ ที่**จอดพักอยู่**เกินกว่า ๔ เดือน ก็ชื่อว่าบ้าน ฯ

คาโม นาม โย โกจิ **เอกกุฎิโก** วา อเนกกุฎิโก วา **ปริกขิตโต** วา อปริกขิตโต วา **สมนุสโส** วา อมณุสโส วา อนุตมโส อติเรกจาตุมาส**นิวิฐฐ** โย โกจิ **สตถูปิ** ฯ

สำหรับบ้านที่มีรั้วล้อม ถ้ามี**อินทขีล** ๒ ชั้น **เหมือน**อนุราชปุระ ที่ ๆ **ก้านดินตัก**แห่งบุรุษผู้มีกำลัง **ปานกลาง** ยืนที่อินทขีล**ชั้นใน** ชื่อว่า อุปจารบ้าน ฯ

คามุปจาโร นาม ปริกขิตตสฺส คามสฺส สเจ อนุราชปุรสฺสเว เทว **อินทขีลา** โหนติ **อพภนตริเม** อินทขีเล จิตฺตสฺส **ถามมชฺฌิมสฺส** ปุริสสฺส **เลณฺฑปาโต** ฯ

พระวินัยธรทั้งหลายกล่าวว่า อนึ่ง ลักษณะแห่งเลหทุบาทนั้น ก็คือร่วมในแห่งที่ที่ตกลงแห่งก้อนดิน
ที่ขวางไป อย่างพวกคนรุ่นหนุ่ม เมื่อจะแสดงกำลังของตน เขี่ยดเชนขวางก้อนดินไป ฉะนั้น ฯ

ตสฺส ลกฺขณํปิ ยถา ตฺรณมนุสฺสา อตฺตโน พลํ ทสฺเสนฺตา พาหุํ ปสาเรตฺวา เลหทุํ ขิปนฺติ เอวํ
ชิตฺตสฺส เลหทุสฺส ปตฺนญฺ्ञานํพฺพานฺตรนฺติ วินยธฺวา ฯ

ส่วนอาจารย์ฝ่ายพระสูตรกล่าวว่า ภายในที่ที่ตกแห่งก้อนดิน ที่ขวางไป ทำนองโลกา ชื่อว่า เลหทุบาท ฯ
พึงทราบวินิจฉัยในบ้านที่ไม่ได้ล้ามว่า มาตุคามยืนอยู่ที่ประตูเรือนหลังสุดเขาทั้งหมด สาดน้ำไปถึงที่ได้
ที่นั่นตก ชื่อว่า อุปจารเรือน ฯ

สฺตฺตฺนํติกา ปน กากาวรณนิยเมน ชิตฺตสฺสํติ วทนฺติ ฯ อปริกฺขิตเต คามเ ยํ สพฺพปจฺจนติมสฺส
มรสฺส ทฺวาเร ลฺลิตฺเต มาตุคามเ ภาชเนน อุทกํ จตฺตเจติ ตสฺส ปตฺนญฺ्ञานํ สรูปจโร ฯ

เลขทศบาตหนึ่งโดยนัยที่กล่าวแล้ว จากอุปจารเรือนนั้น ชื่อว่า **บ้าน** ๑ เลขทศบาตที่ ๒ เป็น**อุปจาร**
แห่งบ้าน ๑ ส่วนป่า **ว่าทางพระวินัย**ก่อน ท่านกล่าวไว้ว่า ที่ทั้งปวง**ยก**บ้านและอุปจารแห่งบ้านเสีย นั้นชื่อว่าป่า ๑

ตโต วุตตนเยน เอโก เลณฺหุปาโต **คาโม** ๑ ทุติโย **คามุปจาโร** ๑ อรณฺญํ ปน **วินยปริยาเยน**
ตาว **ฐเปตฺวา** คามญฺจ คามุปจารญฺจ สพฺพเมตํ อรณฺญนฺติ วุตฺตํ ๑

ทางพระอิทธิธรรม กล่าวว่า ที่ทั้งปวง**ภายนอก**อินทชิล**ออกไป** นั้นชื่อว่า ป่า ๑ แต่ลักษณะที่กล่าว
ทางพระสูตรว่า ที่มีระยะไกล ๕๐๐ ชั่ววัน**เป็นอย่างน้อย** ชื่อว่า เสนาสนะป่า นี่เป็นลักษณะในคำว่า
ป่า นี้ ๑

อิทธิมมปริยาเยน **นิกฺขมิตฺวา** **พหิ** อินทชิลา สพฺพเมตํ อรณฺญนฺติ วุตฺตํ ๑ **อิมสฺมี** ปน **สฺสุดตฺตนิค-**
ปริยาเยน อารณฺญกํ นาม เสนาสนํ ปญฺจทฺตนิคํ **ปจฺจิมนฺติ** อิทํ ลกฺขณํ ๑

ประโยค ป.ธ. ๙

แปล ไทยเป็นมคธ

สอบ วันที่

๒๕๖

๑. เสนาสนะบ้านั้นสำหรับบ้านที่มีรั้วล้อม ฟังกำหนดวัดแต่อินทิล ด้วย (คัน) ธนุของอาจารย์
ที่โก่งแล้ว, สำหรับบ้านที่ไม่มีรั้วล้อม ฟังกำหนดวัดจำเดิมแต่เลขขุบาทที่แรก จนถึงเครื่องล้อมแห่ง
วิหาร ๑ ในอรรถกถาพระวินัยทั้งหลายกล่าวว่า แต่ถ้าวิหารไม่ได้ล้อม เสนาสนะที่อยู่ต้นเพื่อนหรือโรงครัว
หรือที่ประชุมประจำ ต้นโพธิ์หรือเจดีย์อันใด แม้วัวอยู่ห่างจากเสนาสนะออกไป ฟังทำที่นั้นให้เป็นแดน
กำหนดวัดเถิด ๑ ส่วนในอรรถกถามัชฌิมกถา กล่าวว่า ฟังวัดอุปจารแม่แห่งวิหาร ตรงไปในระหว่าง ๒
เลขขุบาท เหมือนวัดอุปจารบ้าน ๑ นี่เป็น ประมาณในวิธีวัดนี้ ๑ แม้อันอยู่ใกล้ ภิกษุอยู่ในวิหาร
ได้ยินเสียงคนชาวบ้าน แต่ไม่อาจจะเดินตรงไปได้ เพราะมีภูเขาหรือแม่น้ำเป็นต้นคั่นอยู่ในระหว่าง ทางใด
เป็นทางปกติของบ้านั้น แม้อาจจะต้องไปด้วยเรือ ก็ฟังถือเอา ๕๐๐ ชั่วธนูโดยทางนั้น ๑ แต่ภิกษุใด
เกล้งปิดทางแต่ที่นั้น ๆ เสีย เพื่อยังองค์แห่งบ้านใกล้ให้ถึงพร้อม ภิกษุนี้ชื่อว่า รุดงคโจร ๑ ก็ถ้า
อุปัชฌายาจารย์หรืออาจารย์ของอารัญญิกภิกษุเป็นไข้ไป เธอหาสิ่งสัปายะ ไม่ได้ ก็ฟังนำท่านไปสู่เสนาสนะ
ชายบ้านอุปัชฌายาท่านเถิด ๑ แต่เธอฟังออกไปแต่เช้ามีด ยังอรุณให้ตั้งขึ้นในที่อันประกอบด้วยองค์ ๑
ถ้าในเวลาอรุณจะขึ้น อาพาธของท่านกำเริบก็ควรทำกิจเพื่อท่านนั้นเถิด ไม่ฟังเป็นรุดงคสุทธิก เลย ๑

๑ ตํ อารโหปีเตน อัจฉริยธรรมา ปริกขิตตสฺส คามสฺส อินฺทขีลโต อปริกขิตตสฺส ปฐม-
เลณฺหุปาตโต ปญฺญา ยาว วิหารปริกฺเขปา มินิตฺวา ววญฺญูปेतพฺพํ ฯ สเจ ปน วิหาโร อปริกขิตโต
โหติ ยํ สพฺพปฐมํ เสนาสนํ วา ภตฺตสาลา วา ธฺวสนฺนิปาตญฺ्ञานํ วา โภทิ วา เจตียํ วา ทูเร
เจปิ เสนาสนโต โหติ ตํ ปริจฺเฌทํ กตฺวา มินิตพฺพนฺติ วินยญฺญูกถาสฺส วุตฺตํ ฯ มชฺฌิมญฺญูกถายํ ปน
วิหารสฺสาปิ คามสฺสเสว อุปจารํ นีหริตฺวา อุภินนํ เลณฺหุปาตานํ อนุตฺรา มินิตพฺพนฺติ วุตฺตํ ฯ
อิทฺเมตฺถ ปมาณํ ฯ สเจปิ อาสนนฺ เคาโม โหติ วิหาเร จฺฐิตฺติ มานุสฺสกาณํ สทฺโธ สยฺยติ
ปพฺพตฺนทียาทียํ ปน อนตฺริตตฺตา น สกฺกา อุชฺฐํ คนฺตุํ โย ตสฺส ปกตฺมคฺโค โหติ สเจปิ นาวาย
สญฺจริตพฺโพ เตน มคฺเคน ปณฺจธนฺสติกํ คเหตพฺพํ ฯ โย ปน อาสนนฺคามสฺส อํคสมฺปาหนตฺถํ
ตโต ตโต มคฺคํ ปิพฺพติ อयํ ธฺตฺตงฺคโจโร โหติ ฯ สเจ ปน อารญญิกสฺส ภิกฺขุโน อุปชฺฌายํ วา
อัจจริโย วา คีลาโน โหติ เตน อรญฺเญ สปปายํ อลฺภนฺเตน คามนฺตเสนาสนํ เนตฺวา
อุปญฺญาตพฺโพ ฯ กาลสฺสเสว ปน นิภฺษมิตฺวา อํคยฺตุเต ฐาเน อรุณํ อุญฺญาเปตพฺพํ ฯ สเจ
อรุณญฺญูฐานเวลายํ เตสํ อาพาโธ วฑฺฒติ เตสํเยว กิจฺจํ กาทพฺพํ น ธฺตฺตงฺคสุทฺธิเกน ภวิตพฺพนฺติ ฯ
อิทฺมสฺสวិธานํ ฯ

เสนาสนะป่านั้นสำหรับบ้านที่มีรั้วล้อม ฟังกำหนดวัดแต่อินทขีล ด้วย(คัน) ธนูของอาจารย์ที่โก่งแล้ว,
สำหรับบ้านที่ไม่มีรั้วล้อม ฟังกำหนดวัดจำเดิมแต่เลขขุบาทที่แรก จนถึงเครื่องล้อมแห่งวิหาร ฯ

ตํ อาริปีเตน อจาริยธนูนา ปริกขิตตสฺส คามสฺส อินทขีลโต อปริกขิตตสฺส ปฐมเลขขุบาทโต
ปฏฺฐาย ยาว วิหารปริกฺเขปํ มินิตฺวา วฏฺฐุปेतพฺพํ ฯ

ในอรรถกถาพระวินัยทั้งหลายกล่าวว่า แต่ถ้าวิหารไม่ได้ล้อม เสนาสนะที่อยู่ต้นเพื่อนหรือโรงครัว หรือที่
ประชุมประจำ ต้นโพธิ์หรือเจดีย์อันใด แม้ผิวว่าอยู่ห่างจากเสนาสนะออกไป ฟังทำที่นั้นให้เป็นแดน
กำหนดวัดเกิด ฯ

สเจ ปน วิหาโร อปริกขิตโต โหติ ยํ สพฺพปฐฺมํ เสนาสนํ วา ภตฺตสาลา วา ฐวสนฺนิปาตภูฏานํ
วา โฟธิ วา เจดีย์ วา ทุเร เจปิ เสนาสนโต โหติ ตํ ปริจฺเจทํ กตฺวา มินิตพฺพนฺติ วินยภูฏกถาสฺ
วุตฺตํ ฯ

ส่วนในอรรคภณัมชัณมิกาย กล่าวว่่า พึ่งวัดอุปจารแม่แห่งวิหาร **ตรงไป**ในระหว่าง ๒ เลหุทุปาต **เหมือนวัดอุปจารบ้าน** ๑ นี่เป็น **ประมาณ**ในวิธีวัดนี้ ๑

มชัณมิภุจุกถายํ ปน วิหารสุสาปี **คามสุเสว** อุปจารํ **นีหริตวา** อุภินันฺ เลหุทุปาตานํ อนฺตรา มินิตพพุนฺติ วุตฺตํ ๑ อิทเมตถ **ปมาณํ** ๑

แม่ถ้าบ้านอยู่**ใกล้** ภิกษุอยู่ในวิหาร**ได้ยิน**เสียงคนชาวบ้าน แต่**ไม่อาจ**จะเดินตรงไปได้ เพราะมีภูเขาหรือแม่น้ำเป็นต้น**คั่นอยู่ในระหว่าง** **ทางใด**เป็นทางปกติของบ้านนั้น แม่ถ้า**จะต้องไป**ด้วยเรือ ก็พึงถือเอา **๕๐๐** **ชั่ววัน**โดยทางนั้น ๑

สเจปี **อาสนุเน** คาโม โหติ วิหาเร จูเตหิ มานุสฺสกาณํ สทฺโธ **สุยฺยติ** ปพพตฺนทืออาทิตฺติ ปน **อนฺตริตตฺตา** น **สกุภา** อุชฺฐํ คนฺตุํ **โย** ตสฺส ปกติมคฺโค โหติ สเจปี นาวาย **สญฺจริตพฺโพ** เตน มคฺเคน **ปญฺจธนฺตํ** คเหตพฺพํ ๑

แต่**ภิกษุใด**แก่งัดทางแต่ที่นั่น ๆ เสีย **เพื่อยังองค์**แห่งบ้านไกล**ให้ถึงพร้อม** ภิกษุนั้นชื่อว่า
ชุกตฺตโจโร ฯ ก็ถ้าอุปัชฌายาจารย์หรืออาจารย์ของอารัณญิกภิกษุ**เป็น**ไข้ไป เธอหาสิ่งสัปบายะ ไม่ได้
ก็พื่อนำท่านไปสู่เสนาสนะชายบ้าน**อุปัฏฐากท่านเกิด** ฯ

โย ปน อาสนนคามสฺส **อญฺคสมฺปาทนตถ** ตโต ตโต มคฺคํ **ปีทหติ** อยํ ชุกตฺตโจโร โหติ ฯ สเจ
ปน อารณฺญิกสฺส ภิกฺขุโน อุปชฺฌายो วา อจฺริโย วา **คิลาโน** โหติ เตन อรณฺญเ สปปายํ
อลภนฺเตน คามนฺตเสนาสนํ เนตฺวา **อุปัฏฐาทพฺโพ** ฯ

แต่เธอพึงออกไปแต่เช้ามีด **ยังอรุณให้ตั้งขึ้นในที่อันประกอบด้วยองค์** ฯ ถ้าในเวลาอรุณจะขึ้น อาพาธ
ของท่าน**กำเริบ**ก็ควรทำกิจเพื่อท่านนั้นเกิด ไม่พึงเป็น**รุตงฺคสุทฺธิก** เลย ฯ

กาลสฺสเวย ปน นิภขมิตฺวา **อญฺคยตุเต** จฺฉาเน อรุณํ **อุปัฏฐาเปตพฺพํ** ฯ สเจ อรุณฺญฺจฺฉานเวลายํ เตลํ
อาพาโห **วทุตฺติ** เตลเวย กิจฺจํ กาดพฺพํ น **รุตงฺคสุทฺธิเกน** ภวิตพฺพนฺติ ฯ อิทมสฺสวិธานํ ฯ

